

Ljudska

PRAVICA

- LJUDSKA PRAVICA -
USTANOVLJENA 6. OKTOBRA
1934 - MED NARODNOSVO-
BODILNO BORBO JE IZHA-
JALA KOT DNEVNIK IN
TEDNIK - OD OSVOBODITVE
DO 1. JULJA 1951 KOT DNEV-
NIK, NATO PA KOT TEDNIK
- OD 1. JUNJA 1953 IZHAJA
V REDAKCIJSKI POVEZANO-
STI Z "BORBO"

LETO XXIV. Stev. 29
IZDAJA IN TISKA
CASOPISNO ZALOŽNIŠKO
PODJETJE
"LJUDSKA PRAVICA"
DIREKTOR PODJETJA
LEV MODIC
GLAVNI IN ODGOVORNI
UREDNIK
IVAN ŠINKOVEC
Let izdaja vsak dan razen
petka - Cena 19 dinarjev

OBISK IZ GRČIJE

Včeraj je prispel v Beograd
predsednik grške poslanske zbor-
nice Konstantin Rodopolos

Beograd, 3. febr. (Tanjug). Na
povabilo predsednika Zvezne
ljudske skupščine Petra Stamboli-
ća je danes z letalom prispel v
Beograd predsednik grške poslanske
zbornice Konstantin Rodopolos,
ki bo ostal pri nas tri
dni. Spremlja ga funkcionar grškega
zunanjega ministrstva Stefanos
Rokanas.
Na zemunskem letališču so
grškega gosta sprejeli predsednik
Zvezne ljudske skupščine Petar
Stambolić, Moma Marković, Vla-
da Zečević, državni podsekretar
dr. Mladen Iveković ter grški ve-
leposlanik Thrasybul Tsakalotos.
Predsednik Rodopolos je na
letališču izjavil novinarjem, da
se zdaj tretjič uradno mudi v
naši deželi, na katero ga vežejo
prijetni spomini. Skupni boj ju-
goslovanskega in grškega ljudstva
je skoval trdno prijateljstvo,
ki se je še bolj okrepilo spricho
skupnih prizadevanj predsednika
Tita in kralja Pavla ter njihovih
vlad. Izrazil je zadovoljstvo, da
ima spet priliko, da se sreča s
predsednika naše Ljudske skup-
ščine in prek njega tudi vse ju-
goslovansko ljudstvo.
Popoldne si je predsednik
Rodopolos ogledal Vojni muzej
Jugoslovanske ljudske armade.

DRŽAVNIŠKA KORESPONDENCA OMEJENA NA ZSSR IN ZDA?

TRETJE PISMO

Nikolaja Bulganina Eisenhowerju

Ugoden sprejem ameriške načelne privolitve v državniško konferenco — Pomen
začetnih in vsaj delnih sporazumov — Podrobna sporna vprašanja predlagana za
drugo etapo razgovorov

Moskva, 3. febr. (Tanjug). —
Predsednik Bulganin v novem pi-
smu predsedniku Eisenhowerju z
dne 1. februarja znova poudarja,
da bi bil potreben sestanek najviš-
jih predstavnikov in odklanja mož-
nost prejšnjega sestanka zunanjih
ministrov. Nadalje poudarja, da
znano gledišče nekaterih morebit-
nih udeležencev sestanka zunanjih
ministrov ne vzbuja zaupanja, da
takšni razgovori ne bi povzročili
novih ovir za sestaneke najvišjih
predstavnikov in tako že v začet-
ku onemogočili vso stvar.
V prvem delu pisma, s katerim
so se tuji dopisniki seznanili sinoči
na sestanku novinarjev v zunan-
njem ministrstvu, je poudarjeno,
da so v Moskvi z zadovoljstvom
sprejeli mnenje predsednika Eisen-
howerja, da so stiki med državni-
ki koristni, ugodno pa so tudi tolma-
čili njegovo pripravljenost, da se
sestane s sovjetskimi in predstavi-
niki drugih držav. Potem v pismu
še enkrat našteje znana perea in
konkretna vprašanja, o katerih SZ
meni, da je moč doseči sporazum,

in poudarja, da bi lahko razen
teh vprašanj obravnavali še neka-
tera druga s pogojem, da jih
sprejmejo vsi udeleženci sestanka.
Poudarja tudi, da bi lahko takšna
vprašanja obravnavali v drugi eta-
pi razgovorov. Če bi dosegli spora-
zum vsaj o nekaterih vprašanjih,
bi bili s tem ustvarjeni pogoji za
ureditev ostalih neurejenih med-
narodnih problemov. Sovjetska
zveza meni, da je treba takšna
vprašanja nujno urediti.
Med takšna vprašanja sodi opu-
stitev poskusov z atomskim in vo-
dikovim orožjem za dve do tri le-
ta. V dokaz te trditve navaja po-
ziva 9235 znanstvenikov iz raznih
dežel o nujni opustitvi takšnih
poskusov, ki so jih poslali general-
nemu sekretarju OZN Hammar-
sköldju.
Bulganin potem v pismu ome-
nja, da je iz odgovora predsednika
Eisenhowerja videti, da ne misli,
da bi bilo koristno doseči spora-
zume o takšnih vprašanjih, kakor
so na primer sporazum med ZDA,
Veliko Britanijo in Sovjetsko zve-
zo o prepovedi atomskega orožja,
nenapadalna pogodba med čla-
ncami Atlantske in Varšavske zve-
ze ter sporazum, po katerem ne bi
uporabljali sile pri obravnavanju
vprašanj, nanašajočih se na Bliž-
nji in Srednji vzhod.
Bulganin se potem dotakne
Eisenhowerjevega predloga, naj bi
odpravili veto v Varnostnem sve-
tu, in izraža mnenje, da takšen
predlog ni sprejemljiv. Ko govori
o gledišču predsednika Eisenho-
werja o nemškem vprašanju, Bul-
ganin poudarja, da je stališče
ZSSR glede Nemčije znano in da
ZSSR v celoti podpira gledišče
vzhodnonemške vlade o nemški
konfederaciji.
Kakor prvi sekretar CK KPSZ
Hruščev v svojem nedavnem go-
voru o zunanjepolitičnih vpraša-
njih, tako tudi Bulganin meni, da

je moč doseči sporazum o poletih
v vesolje izključno v miroljubne
namene s pogojem, da je prepoved
medcelinskih balističnih raket del
splošnega problema atomskega in
vodikovega orožja.
Ko so predstavnika oddelka za
tisk v zunanjem ministrstvu Ilji-
čeva vprašali, ali so bila podobna
pisma poslana tudi predsednikom
vlad ostalih zahodnih držav, je
odgovoril, da mu je znan samo od-
govor predsedniku Eisenhowerju.
Na vprašanje, katere dežele naj
bi po mnenju sovjetske vlade sode-
lovale na sestanku najvišjih
predstavnikov, je Iljičev odgovoril,
da pridejo v poštev državniški so-
cialistični in zahodni deželi.

POČASTITEV 200-LETNICE ROJSTVA VALENTINA VODNIKA

UTIRAL JE POT

Včeraj popoldne sta zastopnika slovenskih književnikov in novinarjev položila
venca na Vodnikov spomenik v Ljubljani

Ljubljana, 3. febr. Danes ob
pol petih popoldne so se zbrali
okrog spomenika prvega sloven-
skega pesnika Valentina Vodnika
na Vodnikovem trgu književniki,
slavisti in novinarji, ki so prav ta
koti hoteli počastiti 200-letnico ro-
jstva svojega prvega stanovskega
tovariša. Skromno počastitev je or-
ganiziralo Društvo slovenskih
književnikov z Društvom slovni-
karjev Slovenije in s Slavistič-
nim društvom. Slovesnosti so se
udeležili tudi predsednik Društva
slovenskih književnikov Mile Klopčič,
predsednik Zveze prevajalcev
Jugoslavije Fran Albreht, predse-
dnik Slavističnega društva univ.
prof. dr. Anton Slodnjak ter drugi
kulturni in javni delavci.
V imenu Društva slovenskih
književnikov je spregovoril prof.
dr. Lino Legiša, ki je v svojem
govoru med drugim dejal:
»Vodnik je dramil svoje rojake
in jih učil prednosti in napredne
podjetnosti, kakor je terjal čas,
ki je razgibal ne samo meščane,
ampak tudi kmeta in je bilo treba
skrbeti za gospodarsko utrditev in
z njo tudi za narodno veljavo. Na-
rodna misel se je še posebej raz-
gorela, ko je pesnik videl, koliko
javnega priznanja je bila deležna
slovensčina pod Francozi. Ze z
Linhartom sprožena, zdaj močno
oživljena misel na politično, ne
samo duhovno skupnost Slovencev,
je valovila z njegovo »Ilirijo oživ-
ljeno« daleč po Slovenskem in
prebujala naše ljudi. Prebujala pa
je Vodnikova pesem tudi takrat,
kadar je ubirala bolj osebne stru-
ne, prizadete spricho veličastva na-
ših gora ali prevzete od klica, ki
vabi pesnika. Saj je bila s takimi
verzji za nas samo odkrita in pove-
ličana naša domovina in v našem

jeziku razodet višji, izbrani svet,
o katerem so do tedaj lahko govo-
rili samo pesniki velikih narodov.
In če pomislimo, da je bila ta pe-
sem svoje čase odkritje našega du-
ha in moči naše besede, potem je
jasno, da se je morala na ta glas
zbuhati vrsta pevcev, ki so priprav-
ljali naši poeziji tla za bolj samo-
stojno in mogočno rast. Med nji-
mi je bil tudi Prešeren, ki je, tudi
sam ob pripravljanju svoje zbirke
čutil dolžnost, da počasti spomin
prvega našega pesnika.«
Za dr. Lino Legišo je spre-
govoril v imenu Društva slovni-
karjev Slovenije kulturni urednik
»Ljudske pravice« Marjan Javornik,
ki je dejal uvodoma, da ob
Vodniku pesniku ne gre pozabiti
pomembnega deleža, ki gre Valen-
tinu Vodniku kot prvemu sloven-
skemu časnikiarju. Valentin Vod-
nik je urejal prvi slovenski čas-
nik »Ljubljanske novice«. Tov.
Javornik je dejal:

»Zanimivo bi bilo z mislijo pre-
leteti 161 let in zmeriti vso časov-
no in razvojno distanco, ki nas
loči od prve številke »Ljubljanskih
Novic« do današnjega dne, ko na
Slovenskem izhajajo dnevnik v
stotisočih izvodih in tedniki v vi-
sokih nakladah in ko imajo že
manjši kraji svoje lokalne časnike.
Od enega samega časnikiarja Va-
lentina Vodnika je razvoj v teh
letih pripeljal do sto in več novi-
narjev. Tega razvoja časnikiarske
družbene dejavnosti, ki je šele v
sedanjem času dobila svoj pravi
družbeni pomen, ne bi bilo brez
začetka. Na tem začetku pa stoji
Valentin Vodnik, ki je postavil
temelje vsemu poznejšemu raz-
voju.«
Po končanih govorih sta polo-
žila venca tajnik Društva sloven-
skih književnikov Mitja Mejak v
imenu slovenskih književnikov,
venc Društva novinarjev pa to-
variš Marjan Javornik.

NOVA BULGANINOVA POSLANICA IN »RAZISKOVALEC« Na trdnih pozicijah tudi nad zemeljsko atmosfero?

Londona ne moti, da Macmillan v korespondenci ne do-
hajda Bulganina, samo da ima Zahod »argumente sile«

(Od našega stalnega dopisnika)
London, 3. febr. Bulganinova
tretja poslanica Eisenhowerju je
prispela prav v trenutku, ko so
v britanskem zunanjem minist-
rstvu zaključevali osnutek bri-
tanskega odgovora na drugo Bul-
ganinovo pismo Macmillanu z
dne 8. januarja. Ta odgovor bi
moral biti v sredo predložen še
Svetu Atlantske zveze, ki zaseda
v Parizu, sovjetski vladi pa naj
bi ga izročili pred koncem ted-
na. Zdaj kaže, da bo vsa stvar
spet zastala.
Kot je danes povedal pred-
stavniki zunanjega ministrstva
novinarjem, britanskega odgo-
vora Bulganinu ne bodo izročili
prej, preden ne bodo od ameri-
škega zunanjega ministrstva pre-
jeli celotnega besedila najnovej-
šega Bulganinovega pisma Ei-
senhowerju. Velika Britanija in
ZDA se bodo morale posvetovati
o novih sovjetskih pobudah in
končna redakcija Macmillanovega
odgovora Bulganinu bo mo-
rala počakati na ponovni sestanek
Sveta Atlantske zveze. Za-
pleten sestav zavezniškega po-
svetovanja pred slehernim urad-
nim reagiranjem na sovjetske

predloge nedvomno zavira vzpon
na »gornjo raven«, vendar so v
Londonu prepričani, da je pot
zdaj bolj prasta, ker je odpadlo
ameriško načelno nasprotovanje
slehnemu takšnemu sestanku
v pogojih »stratosferske neena-
kopravnosti.«
Londonski listi zato še naprej
dajejo duška svojem zadovolj-
stvu spricho uspeha ameriškega
»Raziskovalca«, ki je premahen,
da bi strategem v Pentagonu
zmedel glave, dovolj velik, da
reši Belo hišo, zunanje minist-
rstvo in Kongres občutka manj-
vrednosti, »Manchester Guardi-
an« pravi: Američani se zdaj ču-
tijo diplomatsko sposobnejše, da
razpravljajo z Rusi kot enako-
pravni sobesedniki, in če bo to
pripomoglo k temu, da bo prej
prišlo do sestanka na kakršni-
koli ravni, se lahko tega samo
veselimo. Vladni »Daily Tele-
graph« govori o večji samozave-
sti predsednika Eisenhowerja, ki
se bo zdaj lahko postavil na trd-
nejše pozicije. Laburistični »Dail-
y Herald« pa sodi: Zdaj se lah-
ko obe strani na najvišji ravni
pogajata »s pozicije sile« — ko
jima je bilo že toliko do tega.

Novi danski veleposlanik v Beogradu

Beograd, 3. febr. (Tanjug). —
Novi danski veleposlanik v Ju-
goslaviji Karl Eskelund je pri-
šel v Beograd. V poslopu dan-
skega veleposlaništva ga je dan-
es obiskal in pozdravil šef pro-
tokola državnega sekretariata za
zunanje zadeve Dalibor Soldatič.
Veleposlanik Eskelund bo te dni
izročil predsedniku republike
svoja pooblastilna pisma.

Cabot Lodge v Iranu

Teheran, 3. febr. (AP). Vodka
ameriške delegacije v OZN Cabot
Lodge, ki se mudi zdaj v Iranu,
je bil pri iranskem šahu in mu
izročil Eisenhowerjevo pismo, ka-
terege vsebine niso objavili.

MIKA TRIPALO O SODELOVANJU MLADINE V PREDVOLILNI KAMPANJI

Letos pojde prvokrat volit milijon osem sto tisoč mladih volivcev

Beograjski dopisnik »Ljudske pravice« je naprosil pred-
sednika Centralnega komiteja Ljudske mladine Miko Tri-
palo, naj pove kaj o nalogah in pomenu sodelovanja mladi-
ne v predvolilni kampanji.

»V sedanjem predvolilno kam-
panjo«, je poudaril Tripalo v za-
četku, se vključujejo mladinske
organizacije z nekaterimi nepo-
srednimi izkušnjami iz priprav na
volitve krajevnih organov oblasti,
v katerih je sodelovala mladina
zelo vneto. Glavna naloga bo, da
se mladina na raznih sestankih
seznanji z uspehi v gospodarstvu
ter z družbenim in političnim živ-

ljenjem naše dežele v zadnjih štiri-
h letih, zlasti s perspektivnim
načrtom, z glavnimi določbami
novih zakonov iz gospodarstva in
naposled s prizadevanjem za re-
formo šolstva.

Na volišča pojde prvokrat kakih
1.800.000 mladih volivcev. Seveda
jim bo treba posvetiti potrebno
pozornost. Mladi volivci se morajo
seznaniti z vsem, kar sem omenil.
Spoznati morajo, kakšne so njho-
ve pravice in dolžnosti kot novih
volivcev in kot državljanov naše
družbene skupnosti in v katerih
oblikah lahko pride njihovo mne-
nje do izraza v komuni. Mladina
naj seveda v tem obdobju nadal-
juje tudi izpolnjevanje tekočih
nalog, dela za povečanje proiz-
vodnje v industrijskih podjetjih
in kmetijstvu ter organizira in
opravlja krajevne delovne akcije
in delo na ideološkem torišču.

Zlasti je treba poudariti, da
dela mladine ne moremo ločiti od
dejavnosti organizacij Socialistič-
ne zveze, sindikatov in drugih
družbenih organizacij in da je za-
željeno, da bi sodelovalo na zborih
volivcev čimveč mladincev in mla-
dink. Cilj vsega tega prizadevanja
je, da se okrepí družbena in poli-
tična vloga Ljudske mladine kot
organizacije, na drugi strani pa,
(Nadaljevanje na 2. strani)

Imre Horvath umrl

Budimpešta, 3. febr. (Tanjug).
V Budimpešti je sinoči umrl ma-
džarski zunanji minister Imre
Horvath.
Imre Horvath se je rodil leta
1901. Od leta 1918 je bil član
Komunistične partije Madžarske.
Posle zunanjega ministrstva je
prevzel leta 1956. Bil je odslej
tudi član Centralnega komiteja
Socialistične delavske partije.

Pokojni madžarski zunanji
minister Imre Horvath

SVETOVNO PRVENSTVO V BADGASTEINU

Presenetljiva zmaga norveške smučarke

Slavica Zupančič je dosegla 20. mesto
(Od našega posebnega dopisnika)

Badgastein, 3. febr. — Tisočem in tisočem turistom, ki
so obiskali Badgastein zaradi svetovnega prvenstva v alps-
kem smučanju je bilo danes žal, da niso prisostvovali da-
našnjim tekmam smučark v slalomu. Pripredtvi, ki se je
začela ob 14. uri je namreč prisostvovalo le okoli 10.000
gledalcev, bila pa je mnogo bolj zanimiva kot včerajšnji
slalom moških. V veliko presenečenje je zmagala Norve-
žanka Björnbakken pred Avstrijko Frandlovo in drugimi
favoritnjami iz alpskih držav. Naša Slavica Zupančič je
dosegla dvajseto mesto med 42 tekmovalkami iz 14 držav.

To je zelo lep uspeh naše tek-
movalke, kajti startala je med
zadnjimi s številko 37. Zaradi
tega je morala voziti po že zelo
razriti progi, ki je povzročila
precej padcev med tekmovalka-
mi, ki so imele številke od 20
navzgor.
Tudi ta »ženska proga«, ki je
bila dolga 529 m z višinsko razli-
ko 172 metrov in 50 vrati je
bila zelo hitra in v tehničnem
pogledu na nekaterih mestih zelo
težavna. Kot rečeno je favo-
ritkam prekrizala načrte 24-let-
na norveška telefonistka Inger
Björnbakken, ki je bila na olim-
pijskih igrah v Cortini šesta, na
nedavnem tekmovanju v Kitzbüh-
helu pa peta. Vsi so dajali veli-
ko prednost Avstrijki Putzi
Frandl in Švicarki René Col-
liard, ki sta imeli mnogo boljši
startni številki in sicer 3 in 8.
Ze v prvem teku je imela Nor-
vežanka 1,3 sek. boljši rezultat

od Frandlove. Le-ta je bila v
drugi vožnji za 2 desetinki hit-
rejša od Inger Björnbakkenove,
vendar je le-ta obdržala vod-
stvo in zmagala z rezultatom
105,6 sek. (59,9 sek in 59,7 sek.).
Ostali rezultati najboljših:
Putzi Frandl (Avstrija) 107,0
(55,2 in 51,8), Annemarie Waser
(Švica) 107,4 (55,5 in 51,9),
Astrid Sandwick (Norv.) 108,9,
Susanne Thollière (Franc.) 109,3,
Hilda Hofher (Avstrija) 109,8,
Berit Stuve (Norv.) 110,2. 8. do
10. Frieda (Dänzer) (Švica) in
Hegtwait (Kanada) 110,8, Dani-
elle Théligne (Franc.) 111,2, sle-
de: 11. Lilo Michél (Švica), 12.
Evgenija Sidorova (SZ), 13. Jole
Poloni (Italija), 14. Lucille Whe-
eler (Kanada), 15. Linda Mayer
(ZDA), 16. Barbara Grocholska
(Poljska), 17. Ludmila Richval-
ska (CSR), 18. Lisl Mittenmaier
(Avstr.), 19. Deaver (ZDA), 20.
Slavica Zupančič (Jug).

VREMENSKA NAPOVED

za torek, 4. februarja
Ponoči v vzhodni Sloveniji oblačno
vreme, zjutraj delno do zmerne oblač-
nosti. Temperature ponoči do -10, v pri-
dnevju okoli 4, najvišje dneвне med
10 in 8, v Primorju do 15. V nižinah
delno zamegljeno.
Področji visokega zračnega pritiska
v srednji Evropi in
Grönlandom sta se združili, zato imajo
frontalni valovi, ki prihajajo od sever-
zahoda, odprto pot proti našim kra-
jem.

Čim pestrejšje oblike v predvolilni dejavnosti

Na seji Glavnega odbora SZDL Slovenije je v razpravi sodelovala tudi tovarišica Olga Vrabičeva. Zaradi aktualnosti objavljamo glavne misli iz njene razprave.

Spregovorila bi nekaj besed v zvezi s problemi in metodami dela v predvolilni kampanji. Zelo pozitivno se mi zdi, da bi prišli na teren s gradivom, ki bo obrazložilo gospodarsko situacijo, dalo dokumentacijo celotnemu našemu gospodarskemu razvoju in obrazložilo konkretne uspehe, ki smo jih dosegli na vseh področjih.

V nekaterih okrajih imajo za volilno kampanjo izdelan konkreten plan, kot imajo to na primer pripravljeno v Celju, kjer imajo pripravljene analize po vseh sektorjih, ki so važni za rast življenjskega standarda, glede vprašanj trgovine in preskrbe, družbene prehrane itd. Te so pokazale, da imamo še vrsto neizkoriščenih možnosti. Vzemimo konkretno samo družbeno prehrano. To je vprašanje, ki ga že dolgo poizkušamo reševati in ki je velika ovira, medtem ko v bistvu ne gre niti za kdove kako velike materialne stroške. To je zlasti važno v zvezi z novimi gospodarskimi zakoni, zlasti z zakonom o sredstvih podjetij. Analize so nam pokazale, da je glede preskrbe in prehrane v podjetjih vrsta gospodarskih organizacij šla na nižje organizirane oblike tipa kantine, oklevalo pa, da bi poleg sendviča in skodelice čaja nudile delavcem tudi kvalitetnejši enotni topli obrok. Za to je več možnosti, za to ni niti treba graditi kakšne posebne objekta, kuhinje itd. Zelo uspešno se lahko uporabijo razne centralne kuhinje, ki bi v termotatičnih posodah dobavljale tovarnam to prehrano. Zanimivo pa je, da se delavci zelo radi poslužujejo teh tako imenovanih kantin. Prav tako je zanimivo dejstvo, da v zvezi s prevladovanju prepričanja, da je treba te ustanove subvencionirati, de-

lajo vendarle z določenimi dobičkom.

Nadalje se mi zdi, da bi bilo treba posvetiti več pozornosti delavski mladini. O tem bi ne bilo treba veliko govoriti, ker je že tovariš Tito na kongresu Ljudske mladine Jugoslavije zelo ostro postavil to vprašanje in ga osvetlil z vseh strani. Mislim, da se dajo ti problemi urediti z relativno majhnimi sredstvi in z dobro voljo, bilo pa bi prav, da bi se konkretne analize, ki jih delajo, uporabljale za to, da bi se upoštevale in uresničevale tudi v družbenih planih in proračunih naših občin.

Prav v predvolilni kampanji bomo dobili v razpravo osnutke zakona o stanovanjskih skupnostih. Ideja stanovanjskih skupnosti je zainteresirala najširši krog naših ljudi, ki gledajo na ta vprašanja z velikim razumevanjem, pa tudi z navdušenjem, manjka le to, da občine sprejmejo te stvari v svoj program.

V zvezi z volilno kampanjo pa je treba reči še to, da če bomo vse te analize imeli izdelane in če bomo konkretno razpravljali o teh problemih, potem bo naša predvolilna kampanja lahko zelo pestra. Izredno pomembno se mi zdi, da bodo naši kandidati za poslance šli ne samo na zborovnice in velika predvolilna zborovanja, ampak bi bilo prav, če bi stopili v stike tudi z ljudmi, ki delajo na posameznih področjih družbene skrbi za človeka, se pravi s tovariši, ki delajo na primer v potrošniških svetih in stanovanjskih skupnostih, ter z njimi vsa ta vprašanja preanalizirali. Prav tako pa je potrebno, da pridejo v neposreden stik s predstavniki delavskih svetov in sindikalnih organizacij v podjetjih.

Sklep o veliki mladinski delovni akciji, to je o gradnji avtomobilske ceste »Bratstvo — enotnost« Zagreb—Ljubljana je sprožil v Sloveniji veliko zanimanje. Iz mnogih krajev prihajajo številne prijave za udeležbo pri graditvi. Med drugimi sta se doslej prijavi tudi Višja gospodinjstva šola v Grobljah in Višja šola za medicinske sestre v Ljubljani. Le-ti bosta poslali v mladinske brigade svoje slušateljce, ki bodo organizirale prehrano in sanitetno službo brigad. Prvih sedem sto mladincev iz LRS bo odšlo na delo že 1. marca; pripravljali bodo bivališča, gradili športne in druge objekte, ki bodo za kulturno in športno razvedrilo mladine.

MLADINA IN KAKOVOST ŠOL

Pogovor beogradskega dopisnika »Ljudske pravice« s predsednikom CK Ljudske mladine Jugoslavije Miko Tripalom

(Nadaljevanje s 1. strani)

da se hkrati poveča družbena odgovornost mladine. Drugače povedano, da mladim ljudem čim bolj omogočimo, da bodo delali in upravljali. V tem smislu je treba razumeti tudi na kongresu sprejeti predvolilni razglas, namenjen mladini.

»Za katera vprašanja je mladina zainteresirana, da bi jih nova skupščina čimprej obravnavala?«

»Na prvem mestu je reforma šolstva, saj gre ogromna večina mladine skozi razne vrste šol. To je glavna pot, po kateri se mladi-

na pripravljajo na življenje, in zato je od kakovosti šol tudi odvisno, kako se bodo mladi ljudje znašli v življenju. V tem oziru je zlasti važno vprašanje učencev v gospodarstvu, ki po mojem mnenju že predolgo čaka na ureditev. Pri nas namreč še zmerom ni na najučinkovitejši način organizirano šolanje kvalificiranih delavcev. Za zdaj se šolajo v industrijskih šolah in šolah učencev v gospodarstvu. Industrijske šole so dosegle razmeroma lepe uspehe, toda njihova pomankljivost je v tem, da so premalo povezane z industrijskimi podjetji in da torej nimajo pogojev, da bi mlade delavce usposobile za njihovo bodočo stroko.

Če upoštevamo dva momenta, namreč, da kvalifikacijska sestava delavcev pri nas ni ugodna in da gre večinoma za mlade delavce starosti kakih 30 let, tedaj se sama po sebi vsiljuje upostavitve stalnega sistema zboljšanja kvalifikacij mladih ljudi v proizvodnji, kakor tudi najugodnejši način, da poglobimo strokovno izobrazbo industrijskega kadra. V tem smislu je ustanovitev višjih šol za obratne inženirje na Hrvaškem dober začetek. Isto velja za nedavno uveljavljeni za-

kon o šolah za kvalificirane delavce. Mladina pričakuje od nove skupščine, da bo ta sistem še temeljiteje proučila in okrepila.«

N. K.

DNEVNIK

V Beogradu je bil včeraj podpisan sporazum med jugoslovansko in ameriško vlado, ki določa, da bodo ZDA v ekonomskem letu 1957/58 dobavile Jugoslaviji kmetijske presečke v vrednosti 62,5 milijona dolarjev. Predvidena je dobava okrog 520.000 ton pšenice v vrednosti 32,8 milijona dolarjev, 20.000 ton bombaža v vrednosti 13,5 milijona dolarjev in 26.000 ton jedilnega olja v vrednosti 9,9 milijona dolarjev. Večji del vrednosti tega blaga bo veljal kot ameriško posojilo Jugoslaviji, manjši del pa bo uporabljen za kritje izdatkov ameriške vlade v Jugoslaviji. Dobava se bo začela takoj po podpisu sporazuma. S tem bo krit znoten del uvoznih potreb Jugoslavije za tekoče ekonomsko leto.

Posvetovanje znanih jugoslovanskih znanstvenih in strokovnih delavcev o nekaterih problemih mednarodnega prava se je začelo včeraj v Beogradu in ga vodi član sveta Inštituta za mednarodno politiko in gospodarstvo prof. dr. Milan Bartoš. Posvetovanja se udeležujejo predstavniki pravnih fakultet iz Beograda, Zagreba, Ljubljane, Sarajeva in Skoplja, državnih sekretariatov za zunanje in notranje zadeve, za narodno obrambo, Zveznega javnega tožilstva, Zveznega vrhovnega sodišča in drugih zainteresiranih ustanov.

V Splitu bodo začeli v kratkem graditi več velikih rezervuarjev za nafto, bencin in mineralna olja, katerih skupni promet bo dosegel na leto blizu 200.000 ton pogonskega goriva.

DELO KANDIDACIJSKIH KONFERENC

Predlogi za kandidate

iz mariborskega, celjskega, murskosoboškega in gorjskega okraja

Včeraj je bila v Mariboru kandidacijska konferenca, na kateri so se zbrali delegati iz Maribora, celjskega in murskosoboškega okraja ter predlagali kot kandidata za Zvezni zbor proizvajalcev kmetijske skupine Franca Lubeja, predsednika OZZ Celje. V občini Maribor-Tabor so predlagali v Zvezni zbor proizvajalcev industrijske skupine direktorja Tovarne dušika v Rušah Viktorja Stoparja, v Zvezni zbor pa so v isti občini predlagali Franca Ranta, predsednika Občinskega ljudskega odbora Maribor-Tabor. V Ptujju so včeraj predlagali v Republiški zbor književnika Ivana Potrča. V občini Maribor-Tezno so na včerajšnji kandidacijski konferenci predlagali v Republiški zbor proizvajalcev kmetijske skupine Staneta Škofa, predsednika Združenja kmetijskih gospodarstev, in inž. Janka Žinka z Okrajne združne zveze Maribor.

Na nadaljnjih kandidacijskih konferencah so v Slovenem Gradcu predlagali kot kandidata za Zvezni zbor sekretarja Okrajnega komiteja ZKS Maribora Miloša Ledineka in predsednika Občinskega ljudskega odbora Slovenj Gradec Ivana Škerlovnika. V Zvezni zbor proizvajalcev industrijske skupine pa so predlagali direktorja Železarne Ravne Gregorja Klančnika in direktorja Rudnika Mežica inž. Pavla Benedika. V Republiški zbor so predlagali v Slovenem Gradcu Iva Škerlovnika, predsednika Občinskega ljudskega odbora Slovenj Gradec, in študenta Ferda Fišerja. V Republiški zbor proizvajalcev industrijske skupine pa Petra Tomazina, kovača, in predsednika delavskega sveta Rudnika Mežica ter gozdarskega inženirja Dušana Mlinška iz Slovenjegrada. V Radljah so na kandidacijski konferenci predlagali v Republiški zbor Iva Jančkovca, namestnika sekretarja Okrajnega komiteja ZKS Maribor. V 94. volilnem okraju so v občini Lešje predlagali v Republiški zbor Zalko Družina, direktorico Zavoda za pospejevanje gospodarstva v Mariboru, in Poldo Skrbiš, referentko za socialno skrbstvo v občini Lešje.

V Ajdovščini so na včerajšnji kandidacijski konferenci zapu-ali kandidaturu za poslance v Republiškem zboru v 23. volilnem okraju, ki obsega občino Ajdovščina, predsedniku Občinskega ljudskega odbora Slavku Ježu. V Tolminu so zapu-ali kandidaturu za poslance v industrijski skupini Republiškega zbora proizvajalcev v 8. volilnem okraju, ki obsega gospodarske organizacije v občinah Bovec, Kobarid, Tolmin in Kanal ob Soči, direktorju tolminskega podjetja za izdelavo avtomobilskih svečk Mirku Rovščku.

S SODNE OBRAVNAVE PRED OKROŽNIM SODIŠČEM V BEOGRADU

Pokazali so klavrnost svojih moči

Beograd, 3. febr. (Tanjug). — Pred Okrožnim sodiščem v Beogradu se je davi nadaljevala razprava proti štirim obtožencem, ki so zakrivili sovražno dejavnost proti FLRJ.

Zadnja zaslišana prič je bil Jovan Stranjaković, brat obtoženega Stranjakovića. Predsedujoči ga je soodličil, obtoženim Zujovićem, da bi sodišče ugotovilo, da je bilo sprovedeno Mladena Zujovića res preneseno iz Pariza in izročeno Milanu Zujoviću.

Kakor na prejšnjih zaslišanjih, je prič Stranjaković izjavil, da je obtoženemu Zujoviću prinesel sporočilo njegovega brata, »naj ne nadaljuje dela in naj se pazi, ker bi jih utegnili razkrinkati«. Obtožen Zujović je skušal dokazati, da je trajal njegov sestanek s pričo Stranjakovićem samo deset minut. Priča Stranjaković pa je potrdil, da je obtoženi Zujović ob tej priložnosti privedel tudi zakusko.

Obtožba iz tega povzema sklep, da je obtoženi Zujović izročil »Poziva Mladenu Zujoviću, ker v nasprotnem primeru ne bi sporočil, »naj ne nadaljuje dela in naj se pazi!«.

S tem je bil dokazan postopek proti obtoženemu Krekiću, Pavloviću in Zujoviću zaključen. Predsednik sodnega senata je dal potem besedo javnemu tožilecu. Le-ta je v zaključnem govoru rekel, da so podani jasni dokazi, da sta obtožena Krekić in Pavlović sodelovala s štetniško organizacijo iz Draže Mihajlovića in da sta tudi po osvoboditvi nadaljevala sovražno dejavnost. Cilj obtožencev kot »predstavnikov arabske demokracije« je bil, »osvoboditi Jugoslavijo izpod neljudskega komunističnega režima«. Javni tožilec je rekel, da je bila podlaga njihove dejavnosti kongres v neki vasi.

Potem je javni tožilec opozoril na to, da se obtoženci niti pred tem niso ustavili, da so prosjčili za tujo intervencijo, ker niso mogli najti opore v svoji domovini. »Teško je vsakemu poštenemu državljanu govoriti o vseh grdobijah in umazanostih, ki so jih pisali obtoženci, ko so razkrinkavali sebe in izpričevali klavrnost svojih moči«, je rekel javni tožilec. Nekateri tuji častniki so iz neobveščeniosti ali zlonamerno skušali prikazati stvar tako, da gre za nekakšno demokratsko gibanje v Jugoslaviji in za nekakšne voditelje »srbske demokracije«.

Potem je javni tožilec govoril o likih obtožencev in opozoril na to, da so

med okupacijo sodelovali v ravnoorskem gibanju. Po osvoboditvi so se lotili organiziranega dela, obtoženi Krekić pa je sestavil program, da bi tako dal pobudo emigraciji v bejo prvotni Jugoslaviji. Cilj vsega, kar so storili v svoji dejavnosti, je bil razbiti državno in družbeno ureditev FLRJ ter porušiti bratstvo in enotnost. »Poziv« je delo obtožencev Krekića, Pavlovića in Stranjakovića. Iz obsežnega dokaznega gradiva je videti, da je šlo za organizirano skupino. Tudi knjiga »Tik Tito v Jugoslavije« je njihove skupno delo in v njej so na najbolj prostaški in sovražni način prikazali gospodarsko in družbeno ureditev Jugoslavije ter blatili delavski svete, samourjavljajce, sindikate in druge naše ustanove. Delo te skupine je bilo orjantirano. Sestajala se je ob določenih dnevih, ob določenem času in z določenim dnevnim redom. Zato morajo obtoženci odgovarjati po členih 117, 106 in 109 kazenskega zakona, je poudaril javni tožilec.

O obtoženemu Zujoviću je javni tožilec rekel, da je natanko izpolnjeval naloge skupine in jih povezoval z emigracijo. Lani ob koncu aprila je poslal Mladenu Zujoviću v Pariz po profesorju Lediku »Poziv« oziroma »Program«, ki ga je sestavila skupina. Na koncu je javni tožilec predlagal sodišču, naj pri odmeri kazni obtožencem upošteva njihovo prejšnjo sovražno dejavnost in težo stigea, kar so storili zdaj.

Potem je predsedujoči dal besedo obrambi obtožencev, ki je zagovarjala sodišču, da ne gre za organizirano politično skupino, marveč za skupino osebnih prijateljev, da cilj obtožencev

ni bil razbiti državni in družbeni red FLRJ, ker za seboj niso imeli nobene sile. Nekateri zagovarjalci so dakazovali, da gre za opozicijske proti državi. Obramba pa se ni dotaknila konkretne dejavnosti obtožencev, marveč je ostala samo pri tistem, kar bi utegnili pomeniti le izmenjavo misli.

Obravnava se je nadaljevala popoldne, ko so dobili zaključno besedo obtoženci. Sodba bo razglašena jutri ob 13. uri.

Večja skrb za defektno mladino

Z občnega zbora Združenja učiteljev in vzgojiteljev specialnih šol Slovenije

Ljubljana, 3. februarja. — Učitelji in vzgojitelji defektne mladine so na današnjem sedmem rednem občnem zboru razpravljali o najaktualnejših vprašanjih v zvezi s šolanjem in vzgojo defektne mladine na ozemlju LR Slovenije.

Občni zbor se je sicer ukvarjal tudi s splošnimi stanovskimi in strokovnimi vprašanji, težičše poročil in razprava pa sta bila osredotočena na vzgojo in šolanje. Po mnenju vseh, ki so sodelovali v razpravi, bi bilo potrebno čimprej sprejeti zakon o splošnem šolstvu

in v zvezi z njim seveda tudi zakon o obveznem šolanju defektne mladine. Zdaj imamo v Sloveniji 32 takšnih specialnih šol in ustanov, ki zajemajo približno 1800 gojencev in ki na njih poučuje 270 učiteljev.

Po sedanjih statističnih podatkih pa je s tem številom pritegnjene komaj 20% defektne mladine. Predvideni zakon naj bi omogočil, da bi zajel v to obvezno šolanje še ostalo mladino. Občutno je tudi pomanjkanje učiteljev in vzgojiteljev, kakor tudi prostoroj, primerne opreme in sodobnih učnih pripomočkov.

Dr. Maks Šnuderl:

Delo Zvezne ljudske skupščine

(Nadaljevanje in konec)

VELIKA POZORNOST GOSPODARSTVU

Najpomembnejše dejanje je bil petletni perspektivni plan in pa resolucije, ki so dale smernice za gospodarski razvoj. To so predvsem resolucije o perspektivnem razvoju industrije, kmetijstva in zadržištva, gradbeništva, osebne in splošne potrošnje. Seveda je skupščina razen petletnega družbenega plana gospodarskega razvoja od 1957 do 1961 izdajala še svoj vsakoleten družbeni plan. Poleg tega je skupščina s zakoni uredila promet z zemljišči, promet s semenskim blagom, zdravstveni nadzor nad živili, varstvo živine pred kužnimi boleznimi in varstvo rastlin pred škodljivci in rastlinskimi boleznimi, izdala predpise za obdelovanje neobdelanih zemljišč in končno rešila nekatera odprta vprašanja agrarne reforme. Kmetijstvu je bila torej posvečena posebna pozornost, to pa ne samo s zakonodajo, temveč tudi s krediti in s drugimi sredstvi na podlagi družbenega plana. Sem spada še dva pomembna zakona, ki se anašata na finansiranje melioracijskih del v Makedoniji in na izgradnjo vodnega sistema Donava—Tisa—Donava, ki naj zagotovita znaten dvig naše kmetijske produkcije.

SOCIALNA POLITIKA JE DOZIVELA TEMELJITO PREOBRAZBO

V preteklem razdobju je bil dokončno postavljen naš pravosodni sistem izdani so bili zakon o sodiščih, zakon o gospodarskih sodiščih, zakon o vojnih sodiščih, zakon o javnem tožilstvu, zakon o vojaških tožilih in zakon o javnem pravobranilstvu. Zakon o pravdnem postopku določa način, kako naj delajo sodišča. Tudi zakon o dedovanju spada deloma sem, saj so sodišča ista organi, ki urejajo dedovanje. S tem zakonom je država izpolnila ustavni predpis, da zakon določa pravico dedovanja. Kar je bilo kazensko sodstvo urejeno že v pretekli mandadni dobi, je sedaj naše pravosodje organizacijsko dokončno postavljeno. Vendar bo treba izdati še nekatere zakone, zlasti s področja premoženjskega prava, pa tudi za kasenski zakonik je priprav-

ljen že načrt za nekatere spremembe, ki se tičejo zlasti gospodarskih kaznivih dejanj.

Razen invalidskega zakona, ki zaradi pomanjkanja časa ni mogel priti na dnevni red prejšnje skupščine, in razen nekaterih drugih zakonov, ki jih je bila mešana komisija skupščine in vlade že pripravila, je vendarle urejeno široko področje socialnega skrbstva. Zakon o zdravstvenem zavarovanju delavcev in uslužbencev, zakon o pokojninskem zavarovanju, zakon o delovnih razmerjih in zakon o javnih uslužbencih so pomembni zakoni, ki urejajoje včasih zelo zapletena vprašanja socialnega življenja. S posebno resolucijo je skupščina nakazala temeljna načela o bodoči stanovanjski izgradnji, na katerih bo prihodnja skupščina morala izdati potrebne predpise o ureditvi zapletenega stanovanjskega vprašanja.

Novi zakon o Jugoslovanski ljudski armadi in zakon o narodni obrambi sta dala naši vojski čvrste organizacijske temelje.

Tudi na področju zunanje politike je Zvezna ljudska skupščina dvignila svoj glas, ko je s posebno deklaracijo pozvala vse vlade, naj ustavijo poskusne eksplozivne nuklearnega orožja. Če Balkanska svetovna skupščina, ki jo je naša skupščina odobrila, ni stopila v življenje, to ni krivda Jugoslavije. Skupščina je vsako leto razpravljala o poročilih o naši zunanji politiki.

Tudi glede javnih datate je bilo v preteklem razdobju mnogo storjeno. Davek na dediščino in darila je prinesel olajšave pri dedovanju v rodbini. Zakon o občinskih dokladah in o posebnem krajevem prispevku naj omogoči komuni priliv sredstev. Temu namenu služita tudi dva najnovejša zakona, zakon o prispevku iz osebnih dohodkov delavcev k proračunu in zakon o prispevku iz dohodka gospodarskih organizacij k proračunu. Na ta način lahko občinski ljudski odbori zanesljivo računajo na določeni dohodki 10-odstotni prispevek za stanovanjsko izgradnjo in vsakega zaposlenega človeka je že sedaj pospešili stanovanjsko izgradnjo in jo bo v bodoče še v večji meri.

Izredno pomembno je bilo prizadevanje Zvezne ljudske skupščine, kako kar najbolj uresničiti načela neposredne demokracije.

Z vrsto zakonov so bili državni organi izločeni iz mnogih skupnih javne dejavnosti, ki so bile poprej v rokah države. To velja za vodstvo šol, za univerze, za organizacijo znanstvenega dela, za založništvo, za radijske oddajne postaje, za časopisna in filmska podjetja in zavode. Na vseh teh področjih opravljajo vodstvo tisti, ki so neposredno aktivni v teh organizacijah in pa sveti, sestavljeni iz določenih predstavnikov družbe. Zakon o združevanju v gospodarstvu je uredil vertikalno organizacijo gospodarskih organizacij v zbornicah, poslovnih in strokovnih združenjih. To zakonodajno delo, kakor tudi zakon o organizaciji in pristojnosti komun, je izraz prizadevanja za neposredno demokracijo, po kateri naj prizadeti državljanji sami ali kot predstavniki družbenih skupin opravljajo delo, ki je bilo poprej pridržano državnim organom. To prizadevanje in nadaljnja zgraditev pravice proizvajalcev je morda najpomembnejša smer družbenega razvoja, ki jo je v pretekli štiriletni dobi nakazala Zvezna ljudska skupščina.

Naposlednj brez pomena, da se je Zvezna ljudska skupščina posluževala tudi novih metod pri svojem delu. To velja zlasti za skupne komisije skupščine in vlade, ki so pripravljale razne zakonske načrte zlasti na področju uprave, socialne politike in pravosvete. Razen zakonov kot oblike svojega dela se je skupščina vedno večji meri posluževala drugih oblik, kakor so priporočila, resolucije in deklaracije, s katerimi je nakazovala splošno smer državne politike.

V zvezi ljudski skupščini obstoji tudi skupina Interparlamentarne unije, kateri pripada večina poslancev. Ta skupina je član mednarodne organizacije, v kateri je vključeno do sedaj 40 parlamentov. Delegati te skupine so se udeležovali sej sveta in parlamentnih konferenc, ki so bile v tem razdobju v Helsinkiju, Bangkoku in Londonu, seje svetov pa v Stockholmu, Rimu, Nizozemski Dubrovniku. Naši poslanci so na teh mednarodnih zborih sodelovali tuje parlamentarce z našo ureditvijo in so sodelovali pri vseh takih sklepih unije, ki naj služijo miru, mednarodnemu sporazumevanju in sodelovanju.

Gornji povirni opis dela skupščine v preteklem razdobju dokazuje, da je skupščina izredno pomemben organ in da so zato volitve v ta organ eden od najpomembnejših javnih dogodkov. Zato je treba take volitve skrbno pripraviti, državljanji pa si morajo biti v svesti, da bodo ljudje, za katere bodo oddali svoj glas, morali v bodoči ljudski skupščini nadaljevati in še bolj zgraditi delo, ki ga je začela Zvezna ljudska skupščina v preteklih štirih letih.

ŽE MESEC DNI

alžirski uporniki nepretrgoma v ofenzivi

Pariz, 3. febr. (Tanjug). Francoski glavni stan v Alžiru priznava, da je bilo včeraj v bojih z uporniki na vzhodnih področjih Alžirije ubitih in ranjenih 70 francoskih vojakov. Pri Džidželi so uporniške enote razbile francoski odred. Mrtvih je bilo 14 Francozov, ranjenih pa 15. Francoska poročila zato znova poudarjajo, da se je povečala uporniška dejavnost po vsej deželi. Alžirska osvobodilna vojska je že v začetku prejšnjega meseca prešla v splošni napad, zdaj pa so objavili, da je samo v sedmih zasedah v mesecu januarju padlo nad 75 francoskih vojakov, 142 je bilo ranjenih, ujetih pa 9. Prejšnji teden so uporniki z 9. talci min nepretrgoma 48 ur ob-

streljevali 8 krajev, v katerih so bile močne francoske garnizije. Kakor poročajo današnji pariški časniki, je namen uporniške ofenzive onemogočiti uveljavljanje statuta za Alžirijo, ki so ga pred tremi dnevi izglasovali v francoski zbornici in ki proglašala Alžirijo za »sestavni del« francoskega ozemlja.

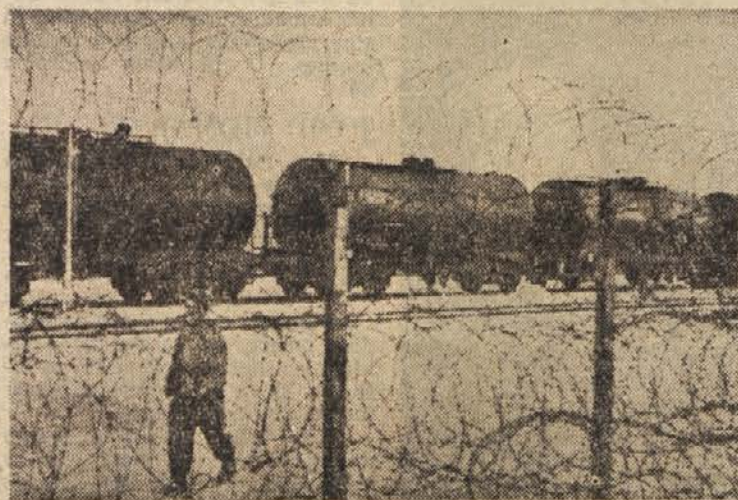
Najhujiši spopadi v zadnjih dveh dneh so bili na področju Velike Kabilije, Constantine in Bone. Francosko poveljstvo je objavilo, da je bilo na bojiščih ob progi Biskra-Philippeville, po kateri so sredi januarja prispeli prvi transporti nafte iz Sahare na Sredozemlje, 5 Francozov ubitih in 27 ranjenih. Drugo poročilo francoskega poveljstva pravi, da so uporniki od začetka alžirske vstaje pred tremi leti in pol ujeli okrog 700 pripadnikov francoskih sil, med njimi tudi 230 Francozov.

Naš poslanik v Karačiju pri predsedniku Mirzi

Karači, 3. febr. (Tanjug). Novi jugoslovanski poslanik v Pakistanu Gustav Vlahov je izročil predsedniku pakistanske republike Iskenderju Mirzi svoje poverilne listine. Nato je bil njegov gost na kosilu.

Separatisti na Sumatri

Djakarta, 3. febr. (Reuter). Indonezijski ministrski predsednik Djanda je danes v parlamentu izjavil, da v Indoneziji ni dosti separatističnih elementov in da se njihove nakanje ne bodo posrečile. S tem je odgovoril na nekatera poročila časnikov o dozdavnih pripravah za ustanovitev avtonomne države Sumatre, ki je drugi največji otok v republiki. Djanda je tudi dejal, da je več najvišjih vojaških predstavnikov s Sumatre obvestilo vlado, da bodo s slehernim separatistom ravnali kakor z izdajalcem. Separatističnega gibanja ne bodo nikoli podpirali.

Prvi transporti nafte iz Sahare med zaščitnimi žičnimi ovirami v Tugurtu v južni Alžiriji

JEMEN TRETJI

v Združenih arabski republikah?

Še ta mesec plebiscit o združitvi in o skupnem predsedniku republike

Kairo, 3. febr. Radio Damask je poročal, da je jemenski kralj Imam Ahmed izrazil željo, da bi se Jemen pridružil Združenim arabski republikam na podlagi federalne unije.

Predsednika Naser in Kuatli sta se danes ponovno sestala in proučila ukrepe, ki bodo potrebni, da bi uveljavili združitve obeh dežel. Njunih razgovorov so se udeležili tudi sirske politiki, ki so s Kuatlijem prišli v Kairo na razglasitev združitve.

Predsednik Naser je predsednika sirske vlade Sabri Asalija odlikoval z Veliko lentjo republike. Odlikoval je tudi druge. Sinoči je Sukri Kuatli sprejel saudskega veleposlanika v Egiptu sirske politike.

Ibna Okeila. Govorila sta dobro uro. Ni znano, kaj sta obravnavala.

V sredo bosta Naser in Kuatli v govorih pred egiptovskim in sirskega parlamentom poročala o ustanovitvi Združenih arabskih republik in o njeni notranji sestavi. O obeh govorih so včeraj razpravljali na prvi skupni seji vlade Združenih republik, ki so se udeležili vsi ministri v vladah obeh dežel. Na tej seji so določili tudi datum plebiscita o združitvi in izvolitvi predsednika. Plebiscit bo bržčas 21. februarja.

Hkrati z razgovorji o podrobnostih združitve se razvijajo tudi obsežni razgovori o notni politični organizaciji Narodne unije v obeh delih republike. Oba parlamenta bosta razpuščena takoj po plebiscitu. Predsednik nove republike bo takoj po razpustu obeh parlamentov izdal odlok o ustanovitvi novega prehodnega zakonodajnega organa. Novi parlament pa bo izvoljen po prehodnem obdobju ter bo uzakonil novo ustavo in novi volilni zakon. Po plebiscitu bo predsednik nove republike imenoval tudi novo skupno vlado.

Danes popoldne je Kuatli odpotoval nazaj v Damask. Z njim sta odpotovala tudi ministrski predsednik Asali in zunanji minister Bitar. Ob odhodu jih je pozdravil predsednik Naser skupno z drugimi vodilnimi politiki in višjimi častniki. Izkazali so jim velike vojaške časti. Letalo predsednika Kuatlija so spremlili egiptovski lovci na reakcijski pogon.

V vladnih krogih, ki so blizu vladama Sirije in Egipta, poudarjajo, da bo politika Združenih republik tudi v prihodnje sledila na načelih neodvisnosti, ne vključevanja v bloke in sodelovanja z vsemi prijateljskimi narodi. Glede notranjih posledic združitve ti krogi pričakujejo, da bodo v prihodnjih tednih uveljavljeni ukrepi, da bi vskladili politični, gospodarski in socialni položaj v obeh delih nove republike.

Gospodarski stiki med obema deloma nove republike bodo spočetka urejeni bržčas z nedavno sklenjenim gospodarskim sporazumom, po katerem bo treba vzpostaviti carinsko in monetarno unijo. Z vsemi vprašanji notranje enotnosti se bodo ukvarjali posebni medministrski odbori, ki jih bodo v kratkem ustanovili.

V vseh krajih Egipta je na tisoče ljudi sinoči pozno v noč

izpričevalo zadovoljstvo spricho razglasitve federacije. Ljudje so ves dan in tudi včeraj hodili po glavnih ulicah mesta ter viharno vzklicali združitvi ter Naserju in Kuatliju. Kairo še nikoli ni bil tako lepo okrašen s stotinami pestrih slavlolokov, zastavami obeh dežel ter slikami obeh predsednikov.

Tudi Aleksandrija je svečano proslavila združitve. Na glavnih križiščih so visele velike slike Naserja in Kuatlija in pod slavloloki so nenehoma hodile množice manifestantov ter vzklicale združitvi. Iz Gaze poročajo, da so šli včeraj vsi prebivalci tega mesta in okolice na ulice, da bi proslavili ustanovitev nove arabske republike.

Gamal Abdel Naser in Sukri Kuatli

Zbornik OZN za leto 1956

V vrsti koristnih publikacij, ki jih izdaja OZN, gre vsekakor posebno mesto »Letniku OZN«, v katerem je objavljena osnovna dokumentacija o delu te organizacije in vseh njenih specializiranih agencij. To ni samo nujno potreben priročnik za temeljito proučevanje tega obsežnega dela, marveč je namen te publikacije tudi, da širše seznanjajo javnost z OZN in njenimi 13 specializiranimi agencijami.

Te dni je izšel »Letnik OZN za 1956«. Posebno pozornost zasluži zato, ker se nanaša na delo ZN v zelo kočljivem obdobju mednarodnega dogajanja, ko so napad na Egipt in drugi dogodki povzročili novo mednarodno zaostrenje in nevarnost za mir. Razen tega je »Letnik« obelodan tudi desetletnico svojega izhajanja, kar je hkrati nekakšen jubilej uspešnega poslovanja sekretariata OZN za objektivno informiranje svetovne javnosti o OZN in njenih agencijah.

»Upam«, pravi generalni sekretar Daag Hammarskjöld v uvodu, »da bo ta knjiga koristno sredstvo v prizadevanju, da bi svet bolj razumel, kako lahko svetovna organizacija najbolje koristi mednarodnemu življenju v naših časih. Takšno prizadevanje je potrebno, da bi pripomogli svetovni javnosti k pravilni presoji dela OZN. Vpliv OZN na dogodke je že znaten in lahko se še dokaj poveča, če bo pravilno uporabljala. Leto 1956 je bilo leto pomembnih dogodkov in svetovna organizacija se je znašla v tem letu pred hudimi preizkušnjami. »Letnik« naj pripomori, da bo svet jasneje spoznal, kaj se je zgodilo, in povzel iz tega sklepe za prihodnost. Zdej smo v prvi fazi prizadevanj, da bi zgradili trden mir. Polno razumevanja naših izkušenj je edina realna podlaga, na kateri je možen nadaljnji napredek.«

Vsekakor drži Hammarskjöldova ugotovitev, naj bi rekapitulacija glav-

nih podatkov o delu OZN primogla, »da bi povzeli sklepe za prihodnost«. Objektivni opis tega dela v »Letniku« napolni človeka na dva osnovna sklepa: da je bilo odločno stališče OZN proti napadu na Egipt eden največjih uspehov in dokaz učinkovitosti svetovne organizacije v obrambi mira, in drugič, da je bila dejavnost OZN v zvezi s tragičnimi dogodki na Madžarskem preveč obremenjena s propagandnimi nagibi in nereálnimi cilji, kar je stvaril seveda samo še bolj zamotano. Za nadaljnje delo OZN so vsekakor bolj važni čimbolj vsestranska analiza nje-nega dela v zvezi z omenjenima dogodkoma in na podlagi take objektivne analize doseženi realistični sklepi.

»Letnik« objavlja izčrpen pregled dela OZN tudi na področju glavnih političnih problemov – razorožitve, uporabe jedrske energije v civilne namene, sprejema novih članov v OZN ter Alžirije, Cipra in Zahodnega Irana. »Letnik« zgornjo pritočo o pomembnem napredku na področju gospodarskih in socialnih vprašanj, zlasti v prizadevanjih za finančno pomoč slabo razvitim deželam. »Letnik« objavlja tudi izčrpen pregled skrbniškega dela OZN in pomoči nesamoupravljanim področjem sveta.

Drugi del »Letnika« proučuje osnovni pregled dela specializiranih agencij OZN: Mednarodne organizacije dela, Organizacije za kmetijstvo in prehrano, Organizacije za prosveto, znanost in kulturo, Svetovne zdravstvene organizacije, Mednarodne banke za obnovo in razvoj, Mednarodne finančne korporacije, Mednarodnega monetarnega fonda, Mednarodne organizacije za civilno letalstvo, Univerzalne poštne zveze, Svetovne meteorološke organizacije, Mednarodne organizacije za trgovino in tarife in Mednarodne pomorske posvetovalne organizacije.

Prodoren uspeh na volitvah po vsej Poljski spricho decentralizacije uprave in večje pristojnosti krajevnih ljudskih odborov

Varšava, 3. febr. (Tanjug). Volitve v ljudske odbore na Poljskem so bile zaključene sinoči ob 22. uri. Po vsej deželi so potekle mirno in v redu ter so se jih volilci množično udeležili.

Po poročilih volilnih komisij iz večine volilnih okrožij je v oljstjanskem in zelenogorskem vojvodstvu glasovalo do 20. ure nad 90% vseh vpisanih volivcev, v gdanskem in szczecinskem 83%, v Varšavi 76%, v vojvodstvu Bydgoszcz pa nad 80%. V koszalskem vojvodstvu je do 17. ure volilo 83% volivcev, v wroclawskem 80%, v poznanskem pa 64%.

Sinoči so bili objavljeni prvi neuradni izidi volitev v industrijskih volilnih okrožjih, v katerih so bile volitve v petek in soboto. Po teh podatkih je glasovalo v varšavskih industrijskih volilnih okrožjih povprečno 93,3% volilnih upravičencev. Volilna udeležba v celoti pa dosega okrog 90% vseh volilnih upravičencev.

Prvi sekretar CK PZDP Wladislaw Gomułka je glasoval včeraj zjutraj v znanem poljskem turističnem centru Zakopanah, kjer je na oddihu. Ministrski predsednik Cyrankiewicz, ki je glasoval v enem izmed varšavskih okrajev, je potem novinarjem izjavil, da bodo najnovejša decentralizacija kot tudi povečane pristojnosti ljudskih odborov v veliki meri razbremenile vlado, zlasti v lokalnih zadevah, ki jih bodo odbori sami mnogo bolje urejali, ker bolje poznajo lokalno problematiko.

Ekonomska unija dežel Beneluxa

Haag, 3. febr. (Reuter). Predsedniki vlad Belgije, Nizozemske in Luksemburške so danes ustanovili Ekonomsko unijo Beneluxa. Z vrsto sporazumov od leta 1944 pa do danes so bile praktično odpravljene vse carinske in druge pregrade med njimi, tako da se razvijajo njih trgovinski promet brez slehernih omejitev.

Predsednik nizozemske vlade Dries je danes po podpisu sporazuma izjavil, da se dežele Beneluxa dosegle visoko stopnjo ekonomskega sodelovanja ter težijo zdaj h konkretnemu cilju, da bi čimbolj izpopolnile tudi skupni trg. Luksemburški ministrski predsednik Beck je dejal, da so te dežele ustanovile skupni trg na podlagi pridobljenih izkušenj, medtem ko so ostale evropske dežele šele na začetku te poti. Belgijski ministrski predsednik Van Aker pa je poudaril, da si dežele Beneluxa prizadevajo, da bi docela vskladile svoje trgovinske sporazume, svobodni trgovinski promet in tudi svojo kmetijsko politiko.

Enrico Mattei, direktor italijanskega državnega podjetja za nafto ENI

novoga kombinata in strastnega dokazovanja najdemo tudi pretiravanje. Tudi v Italiji so državnemu kapitalizmu na levi nekoliko bolj ploskali, ker je otipljivo dokaz, da ni treba zmerom ubirati starih zakonov, da bi se razvijalo novo podjetništvo. Spricho vsega tega dobiva ta državni monopol v sodobnem italijanskem družbenem in političnem življenju zdfiferencirano in vedno bolj določeno vlogo.

Preplah med ustaši v Kaliforniji

Pred ponovno sodno obravnavo Artukovičevih zločinov

(OD STALNEGA DOPISNIKA)

New York, 2. febr. Odkar je Vrhovno sodišče ZDA razveljavilo razsodbo nižjih sodišč in odredilo novo obravnavo proti vojnemu zločincu Artukoviču ter njegov ponovni pripor, dokler ne bo izrečena nova razsodba glede zahtev jugoslovanske vlade po izročitvi bivšega Paveličevega ministra, krivega smrti več sto tisoč jugoslovanov med drugo svetovno vojno, si ustaška emigracija v Kaliforniji in Katoliška cerkev na vse pretege prizadevata, da bi preprečili novo sodno obravnavo in da bi mu celo omogočili pobeg iz dežele. Ta gonja se je tako razmahnila, da se množe tudi organizirane telefonске grožnje jugoslovanskemu konzulu v San Franciscu, češ da gre za njegovo glavo.

Artukovičev advokat namerava baje zahtevati, naj pristojno sodišče obvezno pozove obojnega vojnega zločinceva Stepinca za pričo. Sodeč po vsem bi rada ustaška emigracija izkoristila okoliščine, da je moč razsodbo Vrhovnega sodišča obravnavati še 30 dni potem, ko je bila izrečena, da bi medtem kakorkoli odgodila obnovo procesa, pritisnila z dozdavnimi dokazi, da Artukovič ni zakrivil zločinov, ki mu jih oči-

tajo, in ga morda celo spravila iz ZDA. Vse kaže, da niti Artukovič niti drugi ustaši, ki žive tu, tokrat niso prepričani, da bo sodišče izreklo razsodbo, kakršno si žele.

Odvetnik, ki vodi razpravo v imenu jugoslovanskega konzulata v San Franciscu, je v pogovoru z novinarji pojasnil položaj, ki je nastal po razsodbi Vrhovnega sodišča. Po njegovem mnenju bo Artukovič bržčas znova prišel pred sodišče ali pred federalnega komisarja za priseljevanje, ki so mu oblasti naročile, naj obnovi proces in mu ponudile kavcijo, da bi ga izpustili iz pripora. To bi lahko obe strani sprejeli vzlic morebitnim protestom in tako bi se praktično začelo odlaganje novega procesa ne glede na stališče Vrhovnega sodišča.

Pri vsem tem podpira ustaško emigracijo del Katoliške cerkve, ki se je že prej zavzel za zbiranje prostovoljnih prispevkov, da bi plačali kavcijo za Artukoviča in stroške za njegovo obrambo. Eden izmed voditeljev te gonje za Artukovičevo osvoboditev je duhovnik Ros, ki nastopa skupaj s tem velikim zločincem v intervjujih za tisk, v katerih n. pr. trdi, da je število Židov med drugo svetovno vojno v Jugoslaviji naraslo, kar naj bi pomenilo, da

jih niso sistematično pobijali in da jih v ustaških taboriščih sploh niso pobijali. Na drugi strani si prizadeva prikazati Artukoviča kot politika, ki je baje nevaren za Jugoslavijo, »dokler je živ, ker bi utegnil pripraviti prevrat v njej«. Na enak način operirajo tudi po radiu in televiziji v Kaliforniji, ki sta tudi na razpolago temu vojnemu zločincu.

Zadnja številka tednika ameriških Židov »Aufbau«, ki izhaja v nemškem jeziku v New Yorku, pa znova piše o Artukovičevih zločinih. Artukoviča imenuje Himmlerja Neodvisne države Hrvaške in opozarja na nevarnost, da bi ustaški emigranti in Katoliška cerkev radi izkoristili časovni presledek med razsodbo Vrhovnega sodišča do obnove procesa pred pravosodnimi organi, katerih prejšnje razsodbe in mnenja so praktično razveljavljena. To pa pomeni vztrajanje na trditvi, da so Artukovičevi zločini politične narave in da o njih ni sporazuma o izročitvi.

Samo Vrhovno sodišče se ni spuščalo v kvalifikacijo Artukovičevih zločinov, toda z najvišjo razsodbo je prvokrat naročilo pristojnemu sodišču, naj obravnava samo bistvo obtožnega gradiva jugoslovanske vlade. B. L.

S POTI PO PADSKI DOLINI

Gozd in poezija

sta se umaknila metanu in gnojilom

(OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA)

Ravenna, januarja

V tej deželi z mnogimi starimi mesti sodi Ravenna med najstarejša. Rimljani so jo podjarmili leta 191 pred našim štetjem. Čeprav so prišli v to ravninsko mesto, da bi videli, kaj je v njem najnovejšega, se človek nehote spomni v njem tudi starih časov. Tu je Oktavian Avgust, ko je postal gospodar cesarstva, zgradil veliko pristanišče kot oporišče za dvoje cesarskih ladjevij. Tu je bilo nekaj časa po Alarikovih invazijah središče zahodnorimskega cesarstva. Tu je bila v 6. stoletju bizantinska prestolnica v Italiji.

V srednjem veku sta se v Ravenni neizprosno iztebrali dve družini – Traversari in Polentani. Zmagovalce Polentane je doletela čast, da so sprejeli pod svojo gostoljubno streho Dantega Alighierija. V tem mestu je v noči na 14. september 1321, ko se je vračal iz Benetk, podlegel malarični mrzlici tvorec »Božanske komedije« in v njem je tudi pokopan. Čez pesnikove grob so vihrali beneški, papeški in francoski vdori. Ravenna je med prvimi sprejela ideje Risorgimenta in dočkala je še enega velikega pesnika – Byrona.

Leta 1849 je pribežal v Ravenco Giuseppe Garibaldi in se čudežno rešil pred dunajskimi kontrarevolucionarji. Zaščiten je gozd starih borovcev – ki so jih med drugimi mnogi pesniki opevali – Dante, Boccaccio in Byron – ki je zrasel vzdolž jadranske obale v dolžini nad 30 kilometrov in s površino 3000 ha. V tem gozdu se zaključuje zgodovina. In kakor po naključju ali simbolični združitvi je v njem tudi najnovejša, kar premore to staro mesto.

V neposredni bližini Ravenne so odkrili metan. Spočetka so trdili, da ga je v zemlji toliko, da bi ga lahko dobili iz nje kake 3 milijone kubikov na dan. Enrico Mattei je zbral industrijske tehnike in gospodarske strokovnjake. Prva misel je bila, da bi zgradili elektrarno, s katero bi prihranili na devizah 11 milijard lir na leto, ker bi se za toliko zmanjšal uvoz premoga v Italijo.

Kmalu pa je dozorel drug predlog. Če bi na pogon ravenskega metana zgradili kombinat sintetične gume in umetnih gnojil, bi znašala vrednost proizvodnje letno nekaj 34 milijard lir. Zadnja leta se je postrošnja gume v Italiji podvojila, narasla iz 30.000 ton v leto 1948 na 65.000 ton in v leto 1955 in vse kaže, da bo še narasla. Umetna gnojila pa potrebuje vsa italijanska Jug, ki jih zdaj malone sploh ne troši, ker so predraga, saj so v rokah zasebnega monopola Montecatini.

Tako je prišlo do sklepa. Licenco so namigali kupili v ZDA. V Ravenco so prispeli ameriški strokovnjaki, italijanski pa so odpovali za nekaj časa v ZDA, da bi svoje strokovno znanje izpopolnili. Stroje so peljali iz ZDA in Zahodne Nemčije, nekaj pa so jih izdelale tudi domače tovarne. Začeli so podirati stare borove gozdove. V zrahljana tla so zabili 150 km pilotov.

Zgradili so eno največjih termičnih elektrarn v Italiji. Izkopali so prekope in postavili črpalke, da črpajo velike količine vode 70 km naokrog. Premagali so odpor veleindustrijev in privatnih monopolov. Zgradili so kombinat, ki bo izdelal letno 55.000 ton gume in 650.000 ton umetnih gnojil. Osnovne surovine so metan, zrak in voda.

Kakor pri vseh ostalih novih industrijskih podjetjih tudi pri tem ne gre samo za sodobno proizvodno zmogljivost, marveč tudi za sodobne naprave s tehnično in higiensko dobro zaščitimi delovnimi mesti. Okrog kombinata grade stanovanjska naselja, ki nudijo delavcem in uslužbencem več kakor večina tovarn in monopolov v rokah zasebnega kapitala. V tem oziru ima ta državni monopol dobro prvo učeno norme. Njihovo izpolnjevanje mnogo prispeva k njegovi moči in ugledu.

Nekateri italijanski levičarji so doslej na podlagi izkušnje s »Volkswagnom«, nesečno gozdov v Sibiriji, Rooseveltovim New Dealom, britanskim zdravstvenim za-nafat Italijana, njegovo uveljavljanje, življenjska stila in razmah tudi svojo določeno psihološko in propagandno veljavo.

Spricho vsega tega dobiva ta državni monopol v sodobnem italijanskem družbenem in političnem življenju zdfiferencirano in vedno bolj določeno vlogo.

V ognju polemik, navdušenja spricho čedalje bolj določeno vlogo.

D. P.

Naš dolg pesniku

Spet smo v Prešernovem tednu. V soboto, 8. februarja se bomo vnovič spominjali obletnice pesnikove smrti. Zdaž že tradicionalni kulturni praznik slovenskega naroda doseže svoj višek v vsakoletni podelitvi Prešernovih nagrad, nagrad, ki pomenijo

najvišje narodno priznanje za kulturno, zlasti za umetniško delo. Naša javnost z zanimanjem in veseljem spremlja trajno in trdnost slovenske kulture. Njenim najboljšim sadovom, oziroma njenim ustvarjalcem daje naša družba, ki sistematično gradi in dopolnjuje boljše pogoje za njeno vse širša obzorja, priznanja v Prešernovem imenu.

Genij, ki se je kakor mogoče plamen vzdignil iz neprebuje in zaostale sredine, doživlja in še danes potrjuje usodo pravega umetnika. Cena njegovega dela se namreč ne le ni zmanjšala, temveč je celo zrasla in postala bolj dragocena. Malo je tako drobnih knjig na svetu, ki bi imele tako usoden in zgodovinski pomen za razvoj kakega naroda, kakor so ga imele. Poezije dr. Franceta Prešerna, natisnjene v Ljubljani pri Blasniku leta 1849, za razvoj slovenskega naroda. Vse tisto pojmovno in umetniško bogastvo, ki mu je Prešernov opus središnja os, je še danes kakor dobro seme. In mislimo, da bo tako tudi z našimi bodočimi rodovi.

O Prešernu pesniku ni mogoče govoriti, ne da bi omenili Prešerna misleca. S svojim demokratičnim, svetovnim nazorom, ki odsvita v njegovem delu, nam danes govori prav tako od srca, kakor je govoril za svojega življenja tedaj še rednik, ki so ga mogli razumeti. Danes pa je Prešernova misel že tako blizu množicam, ki v naših razmerah in možnostih uresničujejo Prešernove ideje o svobodi, bratstvu in miru.

Ob kulturnem prazniku slovenskega naroda ni potrebno poudarjati Prešernove pomembnosti, ki je vsakomur dovolj očita. Bolj pa bi bilo treba poudarjati njegovo stalno aktualnost. Nemara se le še vsi v celoti ne zavedamo, koliko smo mu dolžni.

Ne gre za prošlave, za govore, za poveljevanje. Ne gre za to. Potrebujemo več Prešernovega duha v vsem življenju, ki ga živimo, ustvarjamo in oblikujemo. Treba nam je Prešernovega humanizma, njegove vere v nezalomljivo moč ljudstva in — seneča ne nazadnje — vere v lastne sile. S to vero moramo prežeti svoje vsakodnevno delo pri prosvetljevanju in duhovnem oblikovanju našega človeka, da bo kultura zares postala last in potreba vseh naših delovnih ljudi, da bodo duhovno pripravljene in srčnejši kos nalogom, ki jih vsak dan znova postavlja pred nas nagli razvoj političnega, gospodarskega in kulturnega življenja.

To je naš dolg pesniku.

TRIJE MLADI

V JAKOPIČEVEM PAVILJONU

V Jakopičevem paviljonu razstavlja trojica mladih umetnikov pod nekoliko zagonetnim imenom »Skupina Be 54« — slikarja Viktor Snaj in Rudolf Kotnik ter kipar Slavko Tihec. Razstavljalci pripadajo naši najmlajši umetniški generaciji, ki je v zadnjih letih končala Akademijo upodabljaljočih umetnosti v Ljubljani in usmerja svoje korake v samostojno ustvarjanje, njihov današnji naziv Be 54 pa je pobudil obisk beneškega Biennala l. 1954, ki je predstavljal izredno močno doživetje za mlade ustvarjalce.

V srednjem prostoru razstavlja Rudolf Kotnik, učenec šole prof. G. A. Kosa in M. Sedeja svoja olja večjega formata z izključno motiviko kompozicij s konji in tihotitji. Čeprav bi tem kompozicijam prepletajočih in borehish se konjskih teles lahko našli nekatere vzore v svetovni in jugoslovanski umetnosti, kaže vztrajno ponavljanje in variiranje tega motiva težnjo po samostojni in osebni rešitvi. Vse Kotnikove kompozicije teže k nekaki monumentalnosti v obdelavi in izrazu, pridobil si je svoj temno označeni kolorit in v menjačjih se plasteh barve dosega dekorativne efekte.

Drugi razstavljaec, Viktor Snaj, je izšel iz vrst tekstilnih tehnikov, nato študiral slikarstvo pri prof. G. A. Kosu in M. Sedeju ter se oblikoval tudi na študijskih potovanjih po Franciji, Italiji in Švici. Njegov likovni svet je svet fantazije, simbolike in pravljice in temu ustrezen je tudi zunanji izraz njegovih risb. Izraža se v irealnih predstavah, ki včasih spominjajo na surrealiste, motivno pa sega v svet pravljic oziroma fantazije, kot primer panjska končnica »Vešča«, po drugi strani pa v svet grozljivih predstav današnje dobe — »Haron v atomski dobi«, »Sredi razkroja« ali »Konec brez imena«. Tehnično so njegove slike zanimive zaradi kombinacije olja in holandske temper, s katero dosega izredno dovršeno in gladko površino, ki spominja na stare severne mojstre.

Obema slikarjema se pridružuje kipar Slavko Tihec, učenec K. Putriha, Borisa in Zdenka Kalina, ki razstavlja nekaj risb s tušem in malo plastiko. Njegova plastika v pantiranem mavcu, večinoma kombinirana z žično oz. mrežasto konstrukcijo, ki kaže precejšnjo tehnično spretnost, razpada pravzaprav v dva dela.

Tako so tu na eni strani male figure ribičev, pletilje mreže ali ekvilibristov v realnih formah, večji del pa zavzemajo irealne predstave na temo »Tretja vojna«. Te se gibljejo v okviru abstraktnih ekspresije in tehničnih prijemov, v evropski umetnosti znani od Alberta Giacomettija dalje. V Tihčevih kompozicijah srečujemo osamljene figure, ki se kot v nekakih sanjah gibljejo v prostoru, kot da prihajajo iz neskončnosti in odhajajo zopet v praznino ali pa geometrične konstrukcije pošastnih bitij, ki lebde pred nami kot pošasten privid bodočih vojnih grozot in izmalice naravnih oblik.

M. S.

Kitajska pianistka U Luo-I, ki bo jutri nastopila na koncertu kitajskih umetnikov v Filharmoniji

VESELI NOVICI iz celjskega gledališča

CELJSKO GLEDALIŠČE SE BO UDELEŽILO MLADINSKE DELOVNE AKCIJE NA CESTI BRATSTVA - ENOTNOSTI

Sindikalna podružnica Slovenskega ljudskega gledališča v Celju je sklenila, da se bo letos v gledaliških počitnicah, najbrž v začetku julija, udeležila mladinske delovne akcije na cesti Bratstva in enotnosti. Nameravajo namreč v dveh ekipah uprizoriti delovnih brigad na cesti Ljubljana-Zagreb vrsto gledaliških predstav. Program privedite še niso do kraja določili, vendar računajo na tri dela, ki so jih že ali jih bodo ta mesec uprizorili v Celju. Zanimivo je, da so se odločili za dvoje slovenskih dram in sicer za Kislingerjevo »Na slepm tiru« in za Komedijo o komediji Marijana Marince. Obe deli sta na sporedu celjskega gledališča in bosta ta mesec doživeli svoji krstni uprizoritvi. Mimo slovenskih del nameravajo gostovati v samih brigadnih taboriščih tudi z Molièrovim »Skopuhom«. Zeleti je, da bi tudi druga gledališča sledila temu zgledu.

DVOJE IZVIRNIH DRAM

Slovensko ljudsko gledališče v Celju je v zadnjem času pripravilo uprizoritev dveh novih izvirnih slovenskih dramskih del. Premiera prvega dela Jura Kislingerja »Na slepm tiru« bo v sredo, 12. februarja, »Komedija

o komediji« Marijana Marince pa teden dni kasneje v sredo, 19. februarja. Deli režirata Janez Vrhunc in France Kosmač.

Kakor vse kaže, bomo to pomlad videli vendarle nekaj slovenskih dramskih del na naših odrih. Nedavno smo pisali o dveh dramskih novitetah, ki jih namerava uprizoriti Slovensko narodno gledališče v Ljubljani, pa tudi ta dogodek v Celju je lep in pomemben občeslovanski kulturni dogodek. V kratkem času, v februarju in marcu bodo tako doživela krst kar štiri nova slovenska dramska dela v dveh gledališčih. Samo želimo, da bi se pričakovanja, ki so za zdaj vsekakor optimistična, tudi izpolnila.

KALEBOV

»ČUDOVITI PRAH« — VNOVIČ NAGRAJEN

Leta 1955 je žirija Zveze književnikov Jugoslavije podelila Vjekoslav Kalebu, sedaj dvaindesetletnemu hrvaškemu pisatelju, nagrado za najboljši domači roman minulega leta. To je bilo delo »Čudoviti prah«, ki ga je pozneje v veliki nakladi izdala slovenskem prevodu Prešernova družba za svoje redne člane. Kaleb je pred nekaj dnevi prejel za isto delo še eno nagrado, in to na natečaju, ki je bil razpisan ob šestem kongresu Ljudske mladine Jugoslavije. Za nagrado so prišla v poštev vsa literarna dela, ki obravnavajo življenje mladih ljudi v osvobodilni vojni. Žirija, ki jo sestavljajo pet književnikov-kritikov, se je med štirimi deli odločila za Kalebov »Čudoviti prah«, ki najbolj neposredno, vseobsežno in na visoki umetniški ravni slika življenje in boj mladine med vojno. Soglasen sklep žirije je prisodil Kalebu 400.000 din.

UPRIZORITEV AD HOC

CHRISTOPHER FRY: FENIKS PREVEC IN J. P. SARTRE: ZAPRTA VRATA

Ideja je prikupna, četud: nerazumljiva:

Človek, ki mu je pri srcu gledališče — bodi »klasično« bodi »avantgardistično« — more biti takšnega dogajanja, kakršno je »gledališče ad hoc«, ne le vesel, marveč navdušen nad njim. Naša

gledališka omika je kajpada že tako napredovala v kakovostnem in količinskem pogledu, da bo v prihodnje brez eksperimentalnega odra, brez komornega gledališča je težko stopala v korak z Evropo. Kaj je poglobljena naloga eksperimentalnih gledališč, ni treba posebej poudarjati. A v prvi vrsti: uprizarjanje nepreizkušnih, tudi problematičnih in avantgardističnih dramskih besedil tujih in domačih avtorjev. In sicer za izbran krog občinstva, za krog, ki je — recimo — z gledališkim dogajanjem povezan z zaupljivejšimi interesnimi vezmi.

Navzlic temu pa ne vidim pametnih razlogov za to, da bi bilo treba za vsako novo uprizoritev — pa naj gre za Dengerja ali Sartra, za Ionesca ali Sofokleja — ustanavljati novo gledališče (vsaj formalno). Menim da je drugovrstnega pomena ime: »Gledališče ad hoc«, avantgardistično, eksperimentalno, ljubiteljsko ali kakor koli že bodi, če je prvenstven namen in ne etiketa.

»Gledališče ad hoc« je predstavilo dva pri nas sicer znana, a »zapostavljena« avtorja: Christopherja Fryja — prvaka sodobne angleške poetične dramatik — in francoskega eksistencialista J. P. Sartra.

Ob deli — Fryjev »Feniks« in Sartrova »Zaprta vrata« sta v svojih temeljnih idejnih in estetskih izhodiščih tako raznorodni in protislovni, da v svojih dramskih »labirintih« popeljata gledalca iz ene

v drugo skrajnost: Fry's svojo žarečo, prizdignjeno, apolitično poezijo splava kot škranček v modrino življenjske radoživosti, Sartre razgalja peklenko nesmielnost človeškega bivanja. Prvi je poet, drugi, tezni modrijan. Prav je, da spoznava oba.

Kakor sta obe deli vzbudili razumljivo zanimanje, tako je od srca realizacija to zanimanje spreminila v razočaranje. In razočaranje je tembolj trpko, če se rodi iz navdušenja.

Ob premišljevanju in vrednotenju režijske zamisli Drage Ahačičeve se sama od sebe ponuja tale misel: kultiviranost in zavzetost ne moreta nadomestiti živnega kreativnega ognja in stvariteljske invencije. Obojega je treba. Da te prvinske harmonije v uprizoritvi ni bilo, kaže bolj od »Zaprth vrat« Fryjev »Feniks prevec«. Spraviti pod skupni poietni imenovelec tako protislovna občutja, kot jih prepleta Fry — življenje, smrt, ljubezen, dolžnost, čutno preproščino in pesniški zanos, ožnost in zmagovalje ljubljena — ni zgolj stvar obče in gledališke omike, marveč v prvi vrsti stvar tenkočutnega ustvarjalnega posluha. In prav zanj je bila opeharjena Interpretacija »Feniksa«. Izobilikovati vazo iz kristala, platine in gline je lahko, dejal bi, obrtniško opravilo; a patinirati to vazo tako, da bodo ohranjeni vsi elementi v enem samem čudovitem lesku — je stvar umetnosti.

Dragi Ahačičevi to ni uspelo. Na njeni vazi so ostale razpoke pa tudi leska ni bilo. K takšni podobnosti so pripomogli tudi igralci. Vida Levstikova (Dyanamene) je sicer razkrtila nove kreativne prvine, zlasti baladno heroičnost, a te prvine je preglasila ganljiva zanosnost in vzdihujoča jokavost, ki sta skali srebreno tega čudovitega lika. Andrej Kurent (Tegues-Hromis) je bil podoben žlahtni posodi brez vsebine. Govorec, recitator, brez intimnega človeškega ognja. Draga Ahačičeva (Doto) — Duše Počkajevce nisem videl — je morala vskočiti in je zato težko oceniti njeno vlogo.

»Zaprta vrata« so v režijski zamisli in igralski izvedbi bila sugestivneje oblikovana, Ahačičeva je moralno in filozofsko gnečo Sartrove tezne brezhibnosti bolj spoznala in razumela. Med igralskimi liki je treba na prvem mestu omeniti imenitno kreacijo Judite Hahnove (Ines) in drobno, a izredno nazorno odigrano vlogo Dušana Štedla (Sobar). Tudi Draga Ahačičeva (Estelle) in Jože Zupan (Garcin) sta v ognju Sartrovega pekla zagorela z novimi igralskimi plamenji.

»Gledališče ad hoc« je tako sicer doseglo svoj namen, a uspeh bi bil brez dvoma večji, ko bi uprizoritev ne zapuščala vtisa, da je bila izvedena »ad hoc« in četudi je v resnici bila skrbno pripravljena.

V. Predan

Pred podelitvijo Prešernovih nagrad

Podelitev Prešernovih nagrad ni samo priznanje posebnim ustvarjalcem, pač pa in predvsem sodobni slovenski kulturni in umetniški stvarjalnosti. Prav tako je Prešernov teden ne samo spominška oddolžitev velikemu pesniku, ampak obračun vsakoletne kulturne žetve, primerjava s preteklostjo in spodbuda ali opomin za prihodnost. Ob letošnjem Prešernovem prazniku smo se obrnili na vrsto slovenskih javnih in kulturnih delavcev v prošnjo, naj nam povedo, kaj je bilo po njihovem mnenju v preteklem letu najpomembnejšega v slovenski kulturi in umetnosti. Letu namenjen je najrazveseljivejši dokaz o zanesljivi rasti naše kulture. Posredujemo vam nekaj teh mnenj.

VLADIMIR LAKOVIČ

Če naštejemo nekaj vidnejših in pomembnejših stvaritev v lanskem letu, bi začel kar z literaturo: na prvem mestu naj tu navedemo Miška Kranjca in njegove »Macesne nad dolino« ter Bena Zupanciča s »Sedmino«. Prav tako sta se mi vtisnila najbolj v spomin dva igralca (Lojze Potokar v »Sokratu« in Stane Sever v »Kavkaskem krogu s kredo«) ter dva iz ljubljanske Opere: Samo Hubad in Hinko Leskovšek, ki sta pripravila Kogojeve »Crne maske«. O likovnem področju pa...

JOSIP VIDMAR

Med najpomembnejšimi deli preteklega leta moram na prvem mestu omeniti obnovljeni »Spears«, ki je že v stari obliki predstavljal edinstveno zgodovino našega političnega vstajenja, ki pa v novi obliki, zlasti pa opremljen s popolnoma novim obširnimi uvodom, pomeni veliko teoretično zakladnico idej o nacionalnih vprašanjih, zlasti o nacionalnih vprašanjih malih narodov.

Prav tako ne morem mimo uprizoritve »Crnih mask«. To je zelo velik dogodek, saj nam je spet pokazal resnično veličino Marija Kogoja, ki je bila že skoraj pozabljena, razen tega pa nam je uprizoritev »Crnih mask« pokazala zelo resno delo naše Opere, predvsem pevca Sama Smerkolja in dirigenta Sama Hubada ter režiserja Hinka Leskovška, ki so resnično storili vse, kar je bilo v njihovih močeh, da je uprizoritev doživela uspeh, kakršnega zasluži.

FERDO DELAK

Lojze Potokar v Platonovih »Poslednjih dnevih Sokrata«.

ANTON SLODNJAK

Če govorimo o ljudeh in delih, ki zaslužijo posebno priznanje, ne moremo mimo prof. dr. Janka Lavrina in njegovega dela. Antologija slovenske lirike, ki je plod predvsem njegovega prizadevanja, dalje Bengalski prevod izbora Prešernove poezije, ki je prav tako bil realiziran na njegovo pobudo, sta vzbudila v svetu veliko zanimanje za našo poezijo in književnost v širšem smislu. Janko Lavrin je, če sodimo že po prvih odmevih obeh publikacij, prve v angleščini, druge v bengalsčini, opravil delo resnično velikega pomena, ki ga mi z domače perspektive ne moremo niti dobro presoditi. Naj ob tej priliki samo še omenim, da bo prav tako po Lavrinovi zaslugi v najkrajšem času izšel v Kalkuti, pri isti založbi, kot Prešeren, tudi Cankarjev »Hlapec Jernej«.

S področja humanistične znanosti smo lansko leto dobili delo, ki je resnično velike vrednosti, mislim na obsežno knjigo »Inkunasabule v Sloveniji« Alfonza Gspana in Josipa Badaliča iz Zagreba. Oba avtorja — večino gradiva je obdelal Alfonz Gspan — sta opisala okrog 1000 Inkunasabul, se pravi vse tiste, ki so nastali do leta 1500 in se ohranili v slovenskih bibliotekah, primerjala sta jih z vsemi drugimi dostopnimi podobnimi teksti v svetovnih bibliotekah, bogato in pregledno komentirala, Gspan pa je delo še opremil z res tehtnim uvodom. Mimo ožjega opisa samih Inkunasabul in njihovega nastanka je Alfonz Gspan kritično obdelal tudi vse tokove, ki so kakorkoli vplivali na nastanek in razširjenje prvih slovenskih tiskov. Knjiga je za kulturno zgodovino slovenstva izredne važnosti.

MIRA DANILOVA

Po mojem mnenju je igralka Vida Juvanova ustvarila veliko vlogo v O'Neillovi drami »Dolgega dne potovanje v noč«.

FRANCE NOVŠAK

Ne mislim sicer, da bi morali ljudi nagradjevati zato, ker so stari petdeset, šestdeset ali več, zaokroženih let, vendar se mi zdi, da bi bil lahko eden od nosilcev letošnje Prešernove nagrade pisatelj Miško Kranjec, ki se bo letos srečal z Abrahamom. Delo Miška Kranjca sicer še zdavnaj ni zaključeno, toda že njegov dosežani opus kaže eno najmočnejših pisateljskih osebnosti slovenski v zadnjih dvajsetih letih. Njegove knjige grede že v desetletje. V zadnjem času je prejel več javnih priznanj za umetniško kvaliteto. Dobro je tudi njegovo delo, izdano pri Prešernovi družbi »Macesni nad dolino«, ki bi lahko prišlo v poštev za Prešernovo nagrado.

ZVONE MIKLAVIČ

Čisto na kratko: če razmišljamo o pomembnejših stvaritvah preteklega leta, ne morem mimo naših slednjih del: Mozaika na Delavskem domu v Trbovljah Marija Preglja, Potokarjevega »Sokrat« ter dela celotnega ansambla pri uprizoritvi Kogojevih »Crnih mask« in prevoda Mateja Borša Shakesperovega Henrika.

STOJAN BATIČ

Med slikarji sta dva, ki sta lani uspela bodisi doma ali v tujini. To mislim na uspeh slikarja Rika Debenjaka, ki je dobil nagrado v Ljubljani in v Tokiu, ter na delo Marija Preglja, točneje na njegov Mozaik na Delavskem domu v Trbovljah. O kiparstvu pa raje ne dajem izjav, ker ni moja stvar govoriti o tem področju.

PETER LEVEC

Bil sem te dni v neki komisiji in se že tam — za dodelitev nagrade najboljšemu jugoslovanskemu mladu tekstu, ki obravnava delo mladine med NOB — zavzemal za podelitev te nagrade Benu Zupanciču in njegovji »Sedmina«.

DUŠAN MORAVEC

Če lahko še enkrat povem že povedano mnenje in ustrejni podkomisiji za podelitev Prešernovih nagrad, bi pač ponovil: Lojze Potokar in njegova kreacija »Sokrat«.

RAFAEL AJLEC

Kolikor mi je do sedaj moči presoditi, moramo iskati najpomembnejši uspeh slovenske glasbene v letu 1957 na reprodukcijskem področju. Izražam se s prvenstvom zato, ker mislim, da o držkom zato, ker mislim, da o držki, ki je bila skladna z važnejših prvih izvedbah skladb, kakor so bile Ukmarjevi »Simfonični poemi«, Arničeva Šesta simfonia »Samorastnik«, Ramovševa Tretja simfonia in morda še kakotera, nikakor še ne moremo potrditi dokončne sodbe, saj smo jih dali dokončne na koncertu komaj petkrat. Na reprodukcijskem področju pa imam uprizoritev »Crnih mask« za nesporno največji doprinos. Levji delež gre gotovo dirigentu Samu Hubadu in režiserju Hinku Leskovšku za pogum, da sta se odločila za Kogojevo delo in za njuno dramaturško in glasbeno priredbo opere. Vsi izvajalci so sodelovali z nevsakdanjo zavzetostjo (čeprav je razumljivo, da glasbena izvedba v vseh sestavinah še ni dognana), a Sama Smerkolj — vojvoda Lorenzo — služi med njimi za umetniško silo, s katero je obvladal vlogo, še posebej priznanje.

Sodobna mehanizacija namesto tisočev rok

Koprska luka bo dobila moderne tehnične naprave, ki bodo povečale zmogljivost pristanišča — Prvi del operativne obale bodo odprli že jeseni

Medtem ko so gradbena dela za novo tovorno pristanišče v polnem razmahu, je podjetje »Pristanišče Koper« pripravilo tudi načrte za opremo in mehanizacijo pristanišča ter načrte za ureditev obstoječih zaprtih in novih odprtih skladišč, ki bodo urejena za pravkar dograjenim nasipom. Z mehanizacijo, ki jo bo dobilo koprsko pristanišče, bo izkrcavanje in vkrcavanje blaga hitreje in lažje, s čimer bo večja manipulativna zmogljivost pristanišča.

Po že odobrenem načrtu o lahki mehanizaciji bo dobilo pristanišče dva žerjava na gumijastih kolesih, enega iz Italije, drugega pa bo izdelala mariborska »Metalna«. Podjetje »Pristanišče Koper« dobi nadalje tri češke traktorje in devet prikolic, posebej konstruiranih za manipulativna dela v pristanišču in po njegovih zaprtih in odprtih skladiščih. Prikolice, ki so jugoslovanske izdelke, so posebno priročne za zaganjanje, ker se lahko obračajo tudi na manjšem prostoru. Vsa dela v skladiščih bo močno olajšalo teleskopsko dvigalo ter trije vilicirki z nosilnostjo od dva in pol do pet ton, ki jih za pristanišče izdelujeta »Litostroj« in »Indos« iz Ljubljane. Razen tega bo pristanišče opremljeno tudi z decimalnimi tehtnicami, vili,

vrvmi in še nekaterimi drugimi pripravami za dviganje najrazličnejših tovorov. Investicijska sredstva za lahko mehanizacijo znašajo 80 milijonov dinarjev, vendar pa velja desetina sredstev za ureditev obstoječih zaprtih skladišč in ureditev novih odprtih skladišč.

Dobavne pogodbe so že sklenjene in pristanišče bo dobilo večji del lahke mehanizacije že v letošnjem prvem polletju. Do takrat bo tudi že popolnoma obnovljen lukobran v starem koprskem pristanišču. Jeseni, ko bodo odprli za pristaniški promet prvi del operativne obale, ki bodo ob

njej lahko pristajali desetstotonski prekomorski parniki, bo vsa razpoložljiva mehanizacija služila v glavnem v novem tovrnem pristanišču. Po potrebi pa jo bodo lahko uporabljali tudi v Izoli in Piranu, ker je prenosljiva.

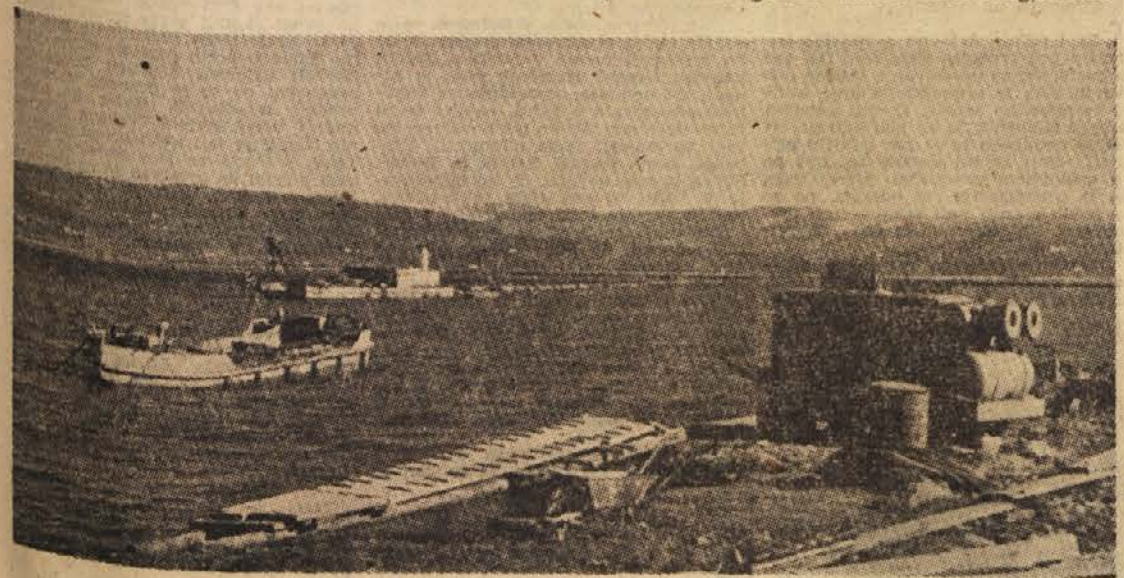
Podjetje »Pristanišče Koper«, ki bo vodilo in opravljalo pomorski promet ob slovenski obali, je tudi že pripravilo vse tarife za pristaniške in skladiščne usluge v pristaniščih Koper, Izola in Piran. Razen splošnih pogojev obsega tarifa tudi lestvico za izkrcavanje in vkrcavanje raznih vrst tovara. (2)

Postojna - središče gozdarskega šolstva

Načrti in krediti za preselitev srednje gozdarske in logarske šole v Postojno so že izdelani in odobreni — Razen logarske bodo morda že prihodnje šolsko leto odprli strokovno šolo za gozdne delavce in srednjo gozdarsko šolo

Po odobrenem republiškem načrtu bo postala Postojna že prihodnje leto središče našega srednjega gozdarskega šolstva. Kraj je vsekar primerno in posrečeno izbran. V postojnski, pivski in cerkniški občini je razsežno

gozdno področje. Prav na tem področju je je tudi vrsta lesno-industrijskih obratov. Tako ima torej Postojna zelo primerne pogoje, da postane središče gozdarskega šolstva. Dijaki, učenci in gozdni delavci bodo mogli teore-

V Koprju gradijo ob severni obali zaliva novo tovorno pristanišče

EPILOG SMRTNE NESREČE PRI NEPREVIDNEM RAVNANJU Z OROŽJEM

Boris Bratuša je v oktobru 1956 odhajal iz vojakom. Pred tem pa je od nekega svojega prijatelja kupil pištolo, kakor je imel s strelnim orožjem, veliko veselje. Takoj jo je odšel predprijatelj. Odsli sta na nek travnik v Račah pri Mariboru, kjer sta streljala proti nekemu hrastu. Iznemena pištola zatajila in oba sta začela prejedovati pištolo, da bi ugotovila, kaj je temu vzrok. Pri tem je Boris Bratuša držal pištolo tako nerodno, da jo je imel naperjeno proti prsim Mirka Smodiča, ki mu je gledal pod in kroglja je zadela Mirka Smodiča naravnost v srce. Bratuša se je takoj potem prijavil na bližnji postaji LM. Okrožno sodišče v Mariboru je spoznalo Borisa Bratuša za krivega ubojca iz malomarnosti in ga obsodilo na šest mesecev zapora. Pri odmeri tako blaževalo, da je bil za nesrečo deloma kriv tudi pokojni Mirko Smodič, ki se

Šest smrtnih nesreč zaradi neupoštevanja varnostnih predpisov

V Pomurju je lani naraslo število nesreč pri delu za 8 %, smrtnih nesreč pa je bilo 6, medtem ko je bila predlanski let ena. Tako je član kolektiva v Elektro-obratu Murska Sobota zgrbil življenje zaradi nezapeljivosti in neupoštevanja predpisov. Zaradi slabega nadzorstva se je ponesečil delavec v gramozniški upravni za ceste, kjer so delavci izpodkopavali, namesto da bi odstranjevali nevarne sivoje. Pri podjetju »Nafta« je prišlo do smrtnih nesreč zaradi nezaščitenih naprav. Tudi ostale smrtne nesreče so bile posledica neupoštevanja varnostnih predpisov in nepazljivosti. Inspektorat za delo je zato poostri svojo inšpekcijsko službo. Razen tega je obravnaval številne pritožbe zaradi nezakonitih odločitev. Nekatera podjetja so namreč odpovedala nosečim ženam in delavcem, ki so imeli nad 10 let službe. Inspektorat je ugotovil, da dve tretjini odločitev ni bilo izdanih na zakoniti osnovi.

tični del pouka izpopolnjevati s praktičnim delom na terenu, v gozdnem gospodarjenju ter v obratih lesne industrije.

V Postojni se zdaj z vso vneto pripravljajo, da bi mogli čim prej preseliti iz Ljubljane srednjo gozdarsko šolo, iz Idrije pa logarsko šolo. Načrti so v podrobnosti izdelani, krediti pa tudi že odobreni. Središče srednjega gozdarskega šolstva bo obsegalo srednjo gozdarsko šolo, logarsko šolo in pa strokovno šolo za kvalificirane gozdarske delavce. Logarsko šolo bodo v Postojni odprli že prihodnje šolsko leto. Prav tako pa so tudi vse možnosti, da bi že med počitnicami odprli strokovno šolo za gozdne delavce, ki si žele pridobiti strokovno kvalifikacijo. Če bodo z adaptacijskimi deli pohiteli, bodo v prihodnjem šolskem letu lahko v Postojni odprli tudi srednjo gozdarsko šolo, posebno še, če bodo dotlej pripravljena tudi stanovanja za učitelje in profesorje, ki bodo na tej šoli poučevali. (2)

Naročite Ljudsko pravico, da boste 15. marca udeleženi pri žrebanju nagrad

Po stezicah med pastelnimi cveticami

Pri »vzorčarjih« na Tekstilnem inštitutu

Zima nas je bogato založila s snegom, narisala ledene rože na okna. Kdo bi v tem času mislil na tople dni in pisano cvetje? Pač. V vzorčnem ateljeju Tekstilnega inštituta se tudi sedaj sprejajata pomlad in poletje, kajti tu nenehno nastajajo

čepomislino na tekstilno industrijo, ki si z njo podajamo roke v želji, da bi prenesli na steklane take podobne vzorce, ki jih tovarne lahko natisnejo, vzorce, ki ne bi delali silvil las komercialistom in ki bi zadovoljili okus kupcev. Kakšna je usoda vzorca, ki ga pripravljajo v ateljeju? Če listamo po pisani paleti vzorcev, nas zanima kaj, to dokazujejo tudi odjemalci — vse tekstilne tovarne Slovenije, pa tudi nekatere iz Srbije in Makedonije ter Hrvaške. Tovarnam ni vseeno, kakšno blago proizvajajo. Vsa predstavniki tovarne pa imajo pri izbiri vzorca v mislih: »Ali mi bomo kos v naši tovarni?« Vsak ima svoj okus, vedno »najboljši«, vsak bi hotel nekaj posebnega od ateljeja. Zanimivo pa je, da se potem, ko vse temeljito premisli, odloči za skromnejši vzorec, neredko v precejšnje razočaranje »vzorčarjev«. Misliji li na razmere v tovarni na pomanjkanje tehničnih pripomočkov. Vse naprej je vedel, da bodo vzorec tako in tako še korigirali, spustili nekatero njegovo sicer zahtevnejšo, a lepe elemente itd. Okus je sploh poglavje zase. Kdo ga nima? Res pa je, da je okus različen. Povojne razmere so priložile tekstilno industrijo, da je trošila malo barv. Zaradi tega se požeje potrošniki niso mogli nasiti sočnih barv in v tem je del vzorca, da je pot pastelov tako traja. Seveda je pot pastelov tako traja, vendar je po tekstilnih tovarnah še zmeraj precejšen strah, da smešljivi vzorci in fine in najfinišje nianse barv ne bodo pritegnile potrošnikov. Kako stvari odzvenijo? Eden izmed izhodov bi bil, da bi močnejša industrija izdelovala velike količine in v priznanih barvah in vzorcih. Vendar ne bi smeli zapostavljati il-

sti del prebivalstva, ki duma smisel za moderno in modno. Za te naj bi skrbele predvsem tekstilne tovarne s filmskim tiskom, kot so »Zvezda« v Kranju, »Svila« v Mariboru, »Svilanit« in eksperimentalna tiskalnica v Kamniku. Te tovarne delajo po kolektivni malo, a se podrejuje zahtevam mode. Tiskajo največ do tri tisoč metrov blaga enakega vzorca. Seveda je zaradi tega blago dražje in ne more konkurirati.

SAMO ZA MODNO REVUJO IN RAZSTAVO?

Na misel mi je prišla nedavna modna revija v Ljubljani. Izredno lepi deseni. Zda pa zaman odpiramo vrata naših trgovin, da bi dobili lepe, prehlajajoče se pastele in tiste, nekoliko zabrisane, dejali bi nedokoncane vzorce, ki tako požaltno tkanino. Take v trgovinah težko najdemo. Zato smo vprašali tovarno »Zvezda« v Kranju, ki je tudi sodelovala na reviji. »Kje in kdaj bomo lahko kupili vaše izdelke, ki smo jih videli na reviji?« Direktor nam je odgovoril: »Kdo to bolj želi kot mi, ki bi mnogo raje delali po novem. Toda težave imamo s prodajo. Trgovci, ki poznajo naše izdelke, trdijo, da so za modne revije in razstave odlični, da pa jih potrošniki neradi kupujejo. Seveda jim ne moremo povsem verjeti, saj vemo, da bi nam trgovska mreža s kulturno postrežbo in pojasnjevanjem novih vzorcev napravila lepo uslugo, nam, ki se bomo za zmago tepega in novega.« »Ne toliko potrošniki, trgovina je že nekako vnaprejšje obsodila naše novosti na propad, namesto, da bi se potrudila z nami. Lani smo imeli zares precejšnje težave pri prodaji,

osnujki in vzorci, tu dajajo ton modni privlačnosti tkaninam, ki se bovanje v bližnji sezoni odet ženski nlo barv radi ustregli okusu in mode... »Na tesnem smo,« so nam dejali v ateljeju. »Osem nas dela v teh dveh prostorih, a ni druge pomoči. Končno naše težave niso največje,

Slepi skozi »vratca«

Trener Tinček daje poslednja navodila

V domu na Polzevem so bili od 27. januarja do 2. februarja nevsakdanji gostje. Skupina slepih Kulturno-prosvetnega društva Karel Jeraj iz Ljubljane je preživela sedem dni na smučarskem tečaju. Poizkusili so se v slalomu — in uspehi.

Pričelo se je pred osmimi leti. Student germanistike Pavle Janežič je bil, preden je oslepel, navdušen smučar. Po nesreči z razstrelivom je bil kot toliko ostalih bolj ali manj priklenjen na dom in mesto. Poznanstvo z znanim smučarjem Tinčkom Koširjem pa ga je vzdramilo: zakaj ne bi zopet poizkusil! Pozabljene smuči na ramo ter hajd na sneg. Tinček ga je prijel pod roko in že sta se spustila po strmini. V začetku z razumljivo boječnostjo, potem pa vedno sigurneje.

Slepimi toliko bolj važno. »Vsakega moraš najprej spoznati, misli on sam,« nam je razlagal Tinček, ko smo opazovali tečajnike pri vajah. Zupančič Mirko, stoprocentno slep telefonist je samo vprašal, kakšna je strmina, kje so ovire in že se je spustil, da bi bil lahko za vzgled marsikateremu starejšemu športniku. In še dolga je vrsta imen ter ljudi, ki se z veselostjo otroka spuščajo v dolino. Ne vidijo. Zato pa imajo neverjetno razvit sluh.

Leta so tekla. Tudi ostale Pavletove tovariše je zamikalo, da bi se spustili po bregu. Zavod za slepo mladino jim je prvi priškočil na pomoč. Petnajst najbolj navdušenih športnikov se je zbralo leta 1954 in pričelo preventivno tipati po snegu. Skoro vsako leto nato so se zopet zbrali, se razvedrili ter vsaj za hip pozabili na svojo največjo bol.

Letos pa je šlo zares. Na pobudo Pavleta, ki je sedaj že profesor nemščine in angleščine in pod vodstvom pedagoga Tinčka so jo mahnil na Polzevo. Upravnik Doma Vili je bil začuden. Le kako se bodo slepi znašli na snegu! Začuden pa je bil vedno bolj...

Kako je kaj takega sploh mogoče? Slepi so se vendar smučali kot »ta pravi«. Napredovali pa so neverjetno hitro. Trener Tinček ni namreč le dober pedagog temveč tudi odličen psiholog, kar je pri delu s

In prav to je dalo pobudo, ki so jo tudi uresničili. Slepi vozijo slalom! Vratnice so nadomestili z ljudmi, ki dajejo zvočne signale. Slepi smučar starta in že se oglašijo prva »vratca«, nato druga, tretja in tako smučar prevozi bolj ali manj uspešno »tonsko progno«.

Teško boste verjeli. Videti bi morali, boste dejali. To je napolito najbolj zavzete snemalce iz Kinoamaterskega kina Ljubljana na Polzevo Najprej so kot vsi drugi samo gledali in se čudili, nato pa tri dni navdušeno vrtili kamere. Od daleč, od blizu, zgoraj, spodaj in kdove še kako. Film, ki ga bo predvajala organizacija slepih in ki ga bo izdelal Kinoamaterski klub Ljubljana, bo gotovo prepričal vse tiste, ki se samo nasmehnejo, ko slišijo kaj podobnega. Prav tako pa tudi vse tiste, ki se že oglašajo iz Anglije, Japonske, Zahodne

Slep in brez roke, toda Pavle bo vseeno startal

Nemčije in od drugod ter zahtevajo podrobnosti o tej »nezaslišani noviteti«. Ideja je pač že stara: Z dobro voljo in vztrajnostjo je mogoče marsikaj doseči, pa čeprav človek ne vidi. Kaj vse delajo slepi! In zakaj ne bi vozili tudi slalom.

Slalom mimo živih vrat in posebno zanimiv

VELIKA SPODBUDA

Za 90-letnico slovenskega tabora v Ljutomeru bodo posvetili knjižnicam posebno skrb — Zgodovina prve ljutomerske slovenske knjižnice — Sedanja knjižnica in čitalnica

V Ljutomeru že delajo načrte za proslavo 90. obletnice slovenskega tabora v tem kraju, nekatera prosvetna društva pa že celo pripravljajo kulturni program, čeprav bo proslava šele poleti. Izkoristiti je treba zimski čas. Na proslavo se pripravljajo tudi knjižnice, predvsem ljutomerska, saj so organizatorji prvega slovenskega tabora bili člani čitalnic. Čeprav delajo sedanje knjižnice in ljutomerska čitalnica v drugačnih pogojih, je njihova naloga pri izobraževanju ljudi še zmeraj velika. In prav to želijo pred proslavo 90. obletnice posebno poudariti.

zneskih polovico. Taka delitev podpora knjižnicam bo koristnejša, kot če bi določili podpore. Razen tega je Občinski ljudski odbor predlagal prosvetnim delavcem, naj zbiranje sredstev za knjižnice razširijo na vse obdobje do proslave 90. obletnice tabora. Pri zbiranju sredstev bodo pomagali tudi odborniki ljudskega odbora.

VELIKA PODPORA OBČINSKI KNJIŽNICI

Občinska knjižnica v Ljutomeru dobiva tudi stalno podporo ljudskega odbora. Lani je dobila 200.000 din in od tega porabila za nakup novih knjig 185.000 dinarjev, ostalo pa za naročeno listov in revij, ki jih ima v čitalnici. Letošnjo podporo bodo določili ob sprejemu občinskega proračuna. Mimo tega plačuje Občinski ljudski odbor stalnega knjižničarja. Ker je en prostor za knjižne omare pretesen, je knjižnica dobila še sosednjo sobo, v katero bo preselila mladinske knjige. Tudi za čitalnico bo preskrbel ljudski odbor še nekaj miz in stolov.

ZBRANA SREDSTVA BODO PODVOJILI

Prosvetni delavci so se pripravili, da bodo v Prešernovem tednu organizirali zbiranje sredstev med ljudmi in podjetji za nakup novih knjig. Občinski ljudski odbor Ljutomer bo to vzpodbudo podprl tudi z lastnimi sredstvi. Na zadnji seji je sprejel predlog sveta za kulturo in prosveto in bo vsaki knjižnici v občini nakazal še toliko sredstev, kolikor bo sama zbrala, oziroma pri večjih

ZA KMETOVALCE IN IGRALSKE SKUPINE

Kmetovalci iščejo v Ljutomerski knjižnici tudi strokovne knjige, ki jih pa nima. Da bi knjižnica postregla tudi njim, bo v prihodnje odločil o nabavi novih knjig knjižničarski odbor. Prav tako bodo skušali nabavljati tudi knjige, ki jih je izdal Ljudski odbor, da bo omogočila igralnim skupinam večjo izbiro. V občini so tri Svobode in sedem prosvetnih društev, ki precej igrajo.

V počitnicah preurejajo šolo

Sindikalni pododbor v Industrijski kovinarski šoli »Iskra« v Kranju je imel on dan letni občni zbor. Minulo je leto dni, odkar so se ustanovili in sedaj se je pokazalo, v čem so uspeli in kje so napake. Dosedanji predsednik je predvsem želel novemu pododboru, naj se v bodoče bolj poveže z odborom v »Iskri« in naj tja kopirata tudi enega svojega člana. V nastupi so med drugim predlagali, naj bi imeli več možnih sestankov in da bi glasilo tovarniškega sindikata »Iskra« razdelili tudi med učence šole. Okrajni komite LMS je organiziral ob tej priložnosti kratko predavanje o zgodovini in o načrtih Zveze komunistov. Osnovna organizacija je nedavno sprejela dva nova člana. Ze dalj časa so razpravljali o nekaterih spremembah, ki so jih namenili, da jih izvedejo v semestrainih počitnicah. Izpopolnili so električno napeljavno, premenjali zvočnike z novimi boljimi, namestili so jih v vseh prostorih šole. Prav tako bodo vse šolske prostore nanovo prebrili. V zrelih bodo tudi premenjali stare črne table z večjimi, zelenimi. Na IKS »Iskra« v Kranju je namučeno več oddelkih slovenskih smučarjev. Le-ti so se odločili, da organizirajo smučarski tečaj za teden dni na Komni. Za tečaj se je prijavilo veliko število učencev. Vodstvo šole in sindikat sta to akcijo zelo podprla.

vendar nismo obupali. Izboljševali bomo katkovost, da bi tako čim bolj ustregli odjemalcem. Vprašali smo šre, kdo jim izdeluje vzorce? Direktor »Zvezde« je povedal, da vzorčni atelje Tekstilnega inštituta. »Všeč so nam njihovi vzorci, le barve moramo večjih drugače kombinirati.« »Zvezda« nam je zares v veselje,« so nam dejali tudi v vzorčnem ateljeju. Njihove vzorce prenašajo na blago tudi v »Tiskalnici« v Kranju in v Tekstilni tovarni v Preboldu. Maribor, zlasti MTT, se sicer močno upira na svoje sile. Na splošno pa lahko trdimo, da je vzorčni atelje v desetih letih, kar obstaja, marsikaj storil in skupno s tovarnimi pripomočki k oblikovanju okusa potrošnikov. Trgovine pa bi morale pokazati več dobre volje in se zlasti bolj potruditi pri izbiri, pa bodo bolj ustregli kupecem in tudi zahtevni modi ne bo več treba pobežati oči pred domačimi izdelki. M. B.

SPOMINI IN DOKUMENTI

O prvi ljutomerski čitalnici se je ohranilo le malo pisnih stvari. Niti tega ne morejo reči z gotovostjo, v kateri hiši je bila. Zato bo Občinski svet za kulturo in prosveto zbiral ustna izročila, ki so se ohranila med ljudmi, in spomine starejših prebivalcev, ki vedo kaj o prvi čitalnici, pa tudi vse pisane in druge dokumente, ki so se še ohranili ali ležijo zavrnjeni kje na podstrešjih in drugod. Tako bodo gotovo odkrili več podrobnosti zgodovinskega pomena. J. P.

PRVI START SMUČARK V BADGASTEINU

Prva mesta niso le za domačine

Dvajseto mesto Zupančičeve je uspeh — Uradni plasma Štefeta je 39. mesto

(Nadaljevanje s 1. strani)

Slavica Zupančič je torej v izredno hudi konkurenci zasedla 20. mesto z rezultatom 119,9 torej le za 10 sekund slabšim časom od zmagovalke...

Poljakinja. Tako se je na pr. Poljakinja Bikova, ki je v drugem teku dosegla odlični rezultat 54,7 zaradi slabe vožnje v prvem teku...

Brzovajke

BUENOS AIRES, 3. februarja (Reuter). — Svetovni prvak v avtomobilizmu Argentinčan Juan Manuel Fangio je zmagal včeraj na dirki za veliko nagrado Buenos Airesa...

MOSKVA, 3. februarja (TASS). — V Moskvi se je začel dvoboj za naslov svetovne prvakinja v šahu med Elizabeto Bikovo, bivšo prvakinja in sedanjo svetovno prvakinja Oligo Rupcovo...

ESKILSTUNA, 3. februarja (Reuter). — Evropski prvak v hitrostnem drsanju Oleg Gončarenko (SZ) je obdržal naslov, ker je po vodstvu na 500, 1500 in 5000 m obdržal vodstvo tudi po tekmi na 10.000 m...

BRATISLAVA, 3. februarja (Reuter). V Bratislavi se je končalo evropsko prvenstvo v umetniškem drsanju. Pri ženskah je zmagala Avstrijka Ingrid Wendl pred svojo rojakinja Hanno Walter.

BEGRAD, 3. februarja (T-njag). — Iz Beograda je odpotovala za letalom v London mladinska nogometna reprezentanca Jugoslavije, ki bo igrala jutri tekmo z mladinsko reprezentanco Anglije.

SARAJEVO, 3. februarja (T-njag). — V prijateljskem srečanju je Sarajevo premagalo Vojskovo iz Novoga Sada s 7:1 (5:0).

za njeno rojakinja Gasienico. Odlično je vozila tudi Američanka Miller-Springer, ki pa je zavozila čez palico in bila zaradi tega diskvalificirana. Tudi Slavica Zupančič bi skoraj padla sredi proge, potem je še podrla dve palici, toda zadelja je vanje z notranje strani. To je bilo v drugem teku ko je dosegla boljši čas...

Prav zaradi tega, ker so bile tekmovalke s startno številko od 10. navzdol vseokoli nevarne favoritkam in ker so Norvežanke s takimi in še slabšimi številkami presenetile Avstrijke je bilo tekmovanje zanimivejše od moškega slaloma. Lahko se reče, da so se odlikovale bolj borj...

TEKMOVALNI PROGRAM. Torek, 4. februarja: 20,30 svečana razglasitev zmagovalcev v slalomu. Sreda, 5. februarja: 13,30 veleslalom (moški). Četrtek, 6. februarja: 11,00 smuk (ženske). Petek, 7. februarja: 20,30 svečana razglasitev zmagovalcev. Sobota, 8. februarja: 13,30 veleslalom (ženske). Nedelja, 9. februarja: 13,30 smuk (moški), 20,00 svečana razglasitev zmagovalcev, 20,30 zaključna svečanost.

bene tekmovalke, ki mednje seveda sodi tudi Slavica Zupančič. Po tekmi je Slavica izjavila:

»Zadovoljna sem s plasmajem, zlasti če se pomislim, kako slabo številko sem imela in kako malo treninga. Ne čudite se, če se v smuku ne bom plasirala. Borila se bom za vse ali nič, hočem reči, da bom tvegala.»

Sinoči je sodniška komisija objavila uradne rezultate moškega slaloma. Od 77 tekmovalcev se jih je plasiralo le 48, 14 jih je odstopilo, 15 pa jih je bilo diskvalificiranih. Med njimi so tudi Francoz Bozon, Poljak Czerniak, Francoz Perlat ter Jugoslovana Matevž Lukane in Stanjko Klmar. Janko Štefeta je osvojil 39. mesto z rezultatom 159,1. To je torej zelo jalova bilanca moškega slaloma za svetovno prvenstvo. Te številne diskvalifikacije so dognale filmske kamere.

Jutri je prost dan, v sredo pa se tekmovanja nadaljujejo. Slavko Fras

Turisti v Badgasteinu se smučajo pa tudi plešejo

Tudi Belajeva pojde v Lahti

Tekmovanje v Delnicah je pokazalo lep napredek našega smučarskega teka

Delniške smučice so ostale zapuščene. Morda se po njih že pogajajo mladi smučarji, morda že poskušaj: posnemati, kar so pred dnevi videli pri najboljših, morda se bodo že prihodnje leto sami s startno številko na prsih borili s kilometri in časom...

Za letošnje državno prvenstvo zaslužijo poštovani Delničani res vso pohvalo, saj so tekmovalje v zornu pripravili. Žal, je organizacija proti koncu že nekoliko šepala. Zvezni kapetan Gregor Klancnik je bil nad odlično izvedbo navdušen in je kar odkrito priznal: »Boli se mi dopate tu, kot pa na svetovnem prvenstvu. Mimo tega, da je organizacija res odlična, pa so na prvih mestih tudi samo — naši tekmovalci. Kaj hočemo še več,« je pristavil šaljivo.

Letošnje državno prvenstvo pravzaprav ni prineslo nobenih novih imen, kljub temu pa je bilo sila razveseljevo.

Cela armada mladih tekačev, ki so se na vsem tekmovalju zagrizeno borili resnično obeta našemu smučanju lepše čase. Razven tega pa je bilo opaziti, da tudi kvaliteta naših starejših tekmovalcev rapidno raste, tako da lahko gledamo na Lahti skozi nekoliko manj pesimistično prizmo.

Največ pogovorov v Delnicah se je sukalo okrog svetovnega prvenstva, ki bo prihodni mesec v Lahtiju. Zvezni kapetan Gregor Klancnik nam je zapopal, da bo naša reprezentanca zagotovo odpotovala v Lahti, vendar še ni točno določeno število tekmovalcev. Po vsej verjetnosti bodo odpotovali Hlebana, brata Pavčič, Seljak in Robač. Sprva je bilo kotvora, da bo odstoparila v Lahti le ena naša tekmovalka, da je zbudilo hudi tekmovalci precej žalosti. Kasneje pa je tovariš Klancnik pojasnil, da bodo odpotovale obe naši reprezentantki Rekarjeva in Belajeva. Na vprašanje, na kakšen uspeh računata v Lahtiju, nam je Cveto Pavčič šaljivo odgovoril: »Upam, da se bom plasirala med prvih sto.« Prvo gotovo pa je v njegovem odgovoru tudi delček resnice, saj nam je še dobro ostalo v spominu zadnje svetovno prvenstvo, na katerem so naši tekači pobrali vsa mesta čez zaporedno število 100.

Se nekaj razveseljivega je padlo v oči številnim gledalcem, ki so dan za dnem z živahnim zanimanjem spremljali tekme. To je bila skrajna postrvalnost. Prav je imel Janez Ravčič, ko je dejal, da bi se morali naši nogometarji pri teh mladih tekačih učiti postrvalnosti.

Pri teku mladincev na 10 km smo opazili kar štiri mlade tekače, ki so na progi zlomili svoje smuči, vendar so se kljub temu zagrizeno z eno samo smučko borili prav do ciljne črte. Najbolj zalosten dogodek letošnjega prvenstva pa se je primeril v zadnji predaji mladinskih štafet 3 x 5 km. Zadnji tekač štafete Triglava iz Kranjske Naglice je kot tretji prejel predajo. Teko je štarta se je s silovitim tempom pognal na progo in že na drugem kilometru ujel drugoplasiranega Sobola, člana štafete iz Delnic, ter prvenstveno zasledoval vodilnega Gorjana Pogacnika. V predzadnjem kilometru pa si je zlomil smučko in z eno samo postrvalovalno tekel proti cilju. Pred vzhodom v stadion pa je ujel Delničani Štefeta, tik pred ciljem pa ga je dohitel še Zagrebčan Kerčmar. Najbolj žalostno je bilo, da se je na drugi od štiri zaloge in jeze solze zalile očesa. V sredo bodo naša najboljša tekača Hlebana, brata Pavčič, Seljak in Robač. Kerčmar ter članici Rekarjeva in Belajeva, odpotovali v Francijo na tekmovanje za srednjeevropski pokal Kirikkala.

Šahovsko prvenstvo ljubljanskih sindikalnih podružnic

Pod vodstvom Okrajne šahovske zveze in Okrajnega sindikalnega sveta Ljubljana tekmuje na letošnjem X. šahovskem prvenstvu sindikalnih podružnic mesta 30 moštev razdeljenih v tri lige. Z rednimi izjemami potekajo posamezni dvboji, zlasti v prvi in II. ligi, zelo borbena zanimivo in disciplinirano. Trenutno je stanje na lestvicah naslednje:

I. liga: Podjetje PTT 31,5 (1) iz sedmih dvbojev, DOZ I. 23 iz sedmih dvbojev, Institut Jozefa Štefana 21,5 iz šestih dvbojev, Zvezničar I. 21,5 iz šestih dvbojev, (1) iz šestih dvbojev, Litostroj 20, (1) iz šestih dvbojev itd.

II. liga: Narodna banka 35, Državni sekretariat za notranje zadeve 31, Litostroj II. 29,5. Sledijo: Zavod za raziskavo materiala 25, vsi iz osmih dvbojev, »Lek« 22, iz sedmih dvbojev itd.

III. liga: Zveza spletnih 29 točk iz šestih dvbojev, Elektroprojekt 22,5 iz petih, Vojsna bolnica II, 20,5 iz sedmih dvbojev, Zvezničar III, 19,5 iz šestih dvbojev itd.

Štirje zmagovalci

Nedavno je bil v šahovskem domu v Ljubljani odigran prvenstveni turnir LSK za mesec januar, na katerem je sodelovalo 39 članov in gostov iz drugih klubov. V finalu so se prvič do četrto mesto s 4,5 točkami postavili: (Mrb) in Lorbek (LSK), Sledijo: Mrb, Vrhovec (M), 3,5, Struc (KOSK) 3 točke itd. V drugi skupini je zmagal Panke (Olimpija) pred Njesovanom (Mrb), Čerpnjakom (Branik) itd. V kvalifikacijskem turnirju LSK vodi K. Kolu Zupan (Olimpija) z 8,5 točkami ob eni prekinjeni partiji. Sledijo Ivančič in Penko (oba Olimpija) 7 točk, Komovec (slepi šahist) Tinta (LSK) 6,5 točk.

SAHOVSKO PRVENSTVO SZ Vodi Spaski

Riga, 3. februarja. — Danes so na šahovskem prvenstvu SZ odigrali prekinjene partije: Furman-Suetin 0:1, Polugaevski-Korčoj, remi, Petrošjan-Furman 1:0, Gipsils-Averbach remi, Kotov-Tajmanov 0:1, Polugaevski-Kotov 1:0, Krogius-Toluš 1:0. Po XII. kolu vodi Spaski z 8 pred Petrošjanom 7,5, Averbachom in Boleslavskim po 7, Gellerjem 6,5 (1) itd.

Avstrijka Putzi Frandl se je morala zadovoljiti z drugim mestom

Šport po svetu

Velika zmaga na šibkem avtomobilu

Ob koncu januarja je bila v Argentini prva tekma dirkalnih avtomobilov za naslov svetovnega prvaka. Ker angleški dirkalnik tvrdki Wanval in Biki nista nastopila, so imeli Italijani s Ferrarijem in Maserattijem zmago že v žepu. V zadnjem hipu pa je angleški amaterski dirkač Bob Walker odstopil svoj šibki dirkalni avtomobil znamke »Cooper« znanemu angleškemu dirkaču Stirlingu Mossu, ki je lani na svetovni lestvici zavel drugo mesto za Fangiom. Moss je na »Coopru« zmagal v odstopnosti Fangia in dokazal, da dober dirkač zmaga lahko tudi na šibkešem avtomobilu.

Italijani so startali na 6 in 12-cilindrskih Maserattijih in 8-cilindrskih Ferrarijih z okoli 380 KS, medtem ko je »Cooper«, ki ga je vodil Moos, imel le 4 cilindre in 170 KS.

Vukoslavjević — trener

V eni izmed svojih zadnjih številkih Svicarski »Sport« sporoča, da bo jugoslovanski nogometaš Branislav Vukoslavjević ob koncu sezone zapustil svoj klub Grasshoppers. Po tej vesti

Revija drsalcev v Kranju

Zvezničarski drsalni klub »Ljubljana« bo drevi priredil propagandni nastop umetniškega drsanja na novem drsalšču v Stražišču pri Kranju. V skupini nastopa več državnih prvakov. Prireditelji vabijo Kranjčane in okoličane, da si prireditev ogledajo v čim večjem številu.

OBVESTILO

Namiznoteniški tekmovalni odbor za Ljubljano, Ljubljana, pošta 8 Dolenska c. razpisuje sindikalno prvenstvo Ljubljana 1958 v namiznem tenisu za moške in ženske ekipe. Prijave sprejema odbor na gornji naslov najkasneje do 10. februarja 1958. Vabimo vse sindikalne podružnice, ki so se igrale na lanskem prvenstvu, kakor tudi vse nove!

Molterer potuje v ZDA

Po svetovnem prvenstvu v alpskih disciplinah, ki je se dan v Badgasteinu, bo poznani avstrijski smučar Molterer odpotoval v ZDA, kjer bo nastopil na številnih tekmovaljih. Do konca sezone se bo zaposlil kot smučarski trener, poleti pa bo trener za smučanje na vodi v Santa Monica v Kaliforniji, odkoder se bo prihodnje jesen vrnil domov.

Z betona na ugase

Coppljeva skupina kolesarjev-dirkačev, ki gostuje v Južni Ameriki, je došle nastopala na betonskih dirkališčih. Ob prihodu v Columbio pa so morali nastopiti na dirkalni stezi iz ugaskov. Columbijec Rua, ki je specialst za vožnjo na »leku«, je upal tako odvzeti prvo zmago evropskim gostom. Vendar mu to ni uspelo. Zmagal je Svicar Koblet, ki tudi nastopa v tej skupini. Coppl, ki je po lanskih poškodbah vzvil previdno, se je uvrstil med zadnje.

Nov trener za italijanske skakalce

Italijanske skakalno reprezentanco je to zimo treniral Italijan Luigi Pertile, ki je došle skrbel za narazčaj. Zato je italijanska smučarska zveza pridobila za trening mladih skakalcev Finca Jussi Suomala, ki je že prišel v Italijo in prevzel skrb za 12 mladih skakalcev, ki so na treningu v Cibiana di Cadore.

Vztrajni avtomobilist

39-letni nemški avtomobilist Paul Schneider klub svojim letom še ni opustil avtomobilskega športa. Pred kratkim je na malem avtomobilu BMW 600 prevozil 4800 km dolgo pot od Agadirja v Maroku prek Španije,

Francije, Belgije, Zapadne in Vzhodne Nemčije do Münchena v 79 urah, kar zneso povprečno 61 km na uro. Na vsej poti je izpustil volan samo za 90 minut — med prevozom čez Gibraltarsko ozino.

50 milijonov zavarovalnine za Ocwirka

Znani avstrijski nogometaš Ezast Ocwirka igra v italijanskem moštvu Sampdoria. Avstrijska nogometna zveza se je po uvrstitvi svoje nastopnice v finale svetovnega nogometnega prvenstva obrnila na omenjeni klub in ga zaprosila, da bo dovolil Ocwirku nastopati na Svedskem. Vodilni funkcionarji italijanskega kluba so nacelelo pristati na to, da igra Ocwirka v avstrijski državni reprezentanci, vendar so zahtevali, da ga avstrijska nogometna zveza zavaruje za 50 milijonov lir za primer, da bi bil težko poškodovan in ostal invalid.

Življenjski cilj — zmaga nad Sailerjem

Najboljši ameriški alpski smučar Bud Werner, ki se je na tekmovalju v Wengenu in Kitzbühelu najbolj približal avstrijskim tekmovalcem, je dejal, da je njegov največji športni cilj premagati Sailerja. Ta ameriška smučka št. 1 je bila res hitrejša od Sailerjeve v wengenskem smuku. Werner si je že mel roke, ko je po zvočniku zvedel, da ima zavrnil najljubši čas. Kmalu nato pa je zvedel, da je Sailer padel in ni se mogel več veseliti zmage nad nasprotnikom, ki se mu je »ziomila sablja«. Nekaj minut pozneje pa je še zvedel, da »so bili od njega hitrejši Rieder, Zimmerman in Molterer.«

Hokejski sodniki za svetovno prvenstvo

Za svetovno prvenstvo v hokeju na ledu, ki bo ta mesec v Oslu, so že določili 14 sodnikov, ki bodo vodili tekme. Določeni so trije norveški in 11 inozemskih sodnikov. Starosta sodnikov bo Svicar Kurt Hauser, ki je sodil že na desetih svetovnih prvenstvih in treh olimpijskih igrah.

»Nikjer vas nisem mogla najti, detektiv Mac Coy pa mi je nekaj naročil za vas.«
»Prav, izključite radio!«
»Tisti trenutek sem opazil, da je vključen tudi televizijski sprejemnik. Mac je gledala polnočno revijo s Kim Aprilovo.
»Čemu prav to?« sem jo vprašal ves jezen.
Visoka in vitka, s prekrižanimi rokami nad modro uradno uniformo je stala Mac zraven televizijskega sprejemnika in me zamišljeno gledala.
»Morala sem ugotoviti, s čim vas ta ženska tako privlači...
Prav gotovo je na njej nekaj, česar jaz nimam,« je rekla, vendar se nisem povsem strinjal z njenimi besedami. Tudi na njej sem kdaj pa kdaj opazil nekaj, kar mi je bilo zelo všeč, na primer njeni kot zrelo klasje zlati lasje, rdeče ustnice, podolgovati obraz s slonokoščeno poltjo, drobni nos in njene zdej modre, zdej sive oči...
»Izključil sem aparat: »O čem se bova pogovarjala, Mac? To sem rekel, imel pa sem eno samo željo, da bi se je čimprej odkrižal.« Rekli ste, da imate od MacCoya sporočilo zame, ali ne?«
»Da, oprostite, ker vam ga nisem takoj povedala.«
»No, torej. Samo brez dolgih uvodov!«
»Banka »National City« nam je sporočila, da je Roth dvignil 21. marca pol milijona dolarjev v bankovcih in da je spričo tega mogoče, da gre za roparski umor.«
»Tega nisem prezl.« sem ji odgovoril. Njena ročica me ni niti najmanj vznemirila. Računal sem s tem, da denarja ne bo mogoče skriti, zakaj niti največji milijonarji ne jemljejo vsak dan iz banke visokih zneskov.
»Ali si je banka zaznamovala številke in serije teh bankovcev?«

FRANK HARPER
Newyorške NOCI
31 DÉTEKTIVSKI ROMAN
»Delno. Rothu so dali stotake. Kolikor je med temi novih bankovcev, ima banka številke serij.«
»Dobro. Spomnite me jutri zjutraj, da bom naročil objavo tega seznama v dnevnem tisku.«
»To je McCoy že storil,« je rekla Mac. Najprej sem pogledal na uro, nato pa njo.
»Prav lepa hvala za prizadevnost. Zdej pa lahko noč, Janny!«
Njena rdeča spodnja ustnica se je kljubovalno namrdnila: »Mar res že moram iti?«
»Da,« sem ji odgovoril.
»Malo bi še ostala.«
»Ali vam je res kaj do tega?« sem jo vprašal.
»No, da... Prvič do Flaminga, kjer stanujem, je daleč, drugič pa...« Pogledala me je naravnost v oči. »Ernest, vi veste, kaj mi pomenite.«
»Nasmehnil sem se: »To ste si začeli domišljati že pred desetimi leti na Okinavi.«
»Domišljati, že razumem... Kim je prišla med naju,« je odgovorila z bolestnim glasom. Nisem je preprečevalo o nasprotnem, ženske imajo včasih odlični instinkt. Občutljivo deklet, kakršna je bila Mac, je čutila, da je »polnočni angel« s televizijskega platna posegel globoko v moje življenje.
»Truden sem, Mac... Prosim vas, pojdite,« sem ji rekel, ona pa mi je odvrnila:
»Menda sem kar obsojena na to, da skrbim za utrjene ljudi. Lezite in spite, jaz pa bom bedela pri vas...«

zadnje pa tihotapec alkohola. Al Capone je prišel v zapor, ker ni plačeval davkov, Palermo pa se je znal temu izogniti. Takrat ni bilo težko podkupiti stražnikov in celo številnih sodnikov. Davčnih oblasti pa ni bilo mogoče podkupiti. Palermo je čutil, da mora nekaj storiti, in je to tudi storil.
Na setanek v Miamiju je povabil vse vidnejše gangsterje iz New Yorka, Brooklyna, Detroita, Chicago, New Orleansa, Los Angelesa in San Francisca. Na konferenci so se dogovorili, da bodo ustanovili neke vrste zvezo in vrgli na trg milijonske vsote, ki so jih dotlej skrivali po blagajnah. S tako ustvarjenimi dohodki so zvezo plačevali davke. Palermo takrat niti ni slutil, da se bo ta zveza razvila v enega najmočnejših bančnih činiteljev v ZDA. Iz milijonov so nastale milijarde.
Nobena druga reč ne narašča tako naglo kot denar, med vojno so se milijarde spremenile v milijone, navzlic visokim davkom je zveza kupila vrsto hotelov, v raznih velikih mestih pa številne pivnice, nočne lokale, restavracije in dirkališča. Zveza je imela tako močan političen vpliv, da je v mnogih državah ZDA odločala o tem, ali bodo predsedniki občin ali drugi višji funkcionarji izvoljeni ali ne.
Vsi člani zveze z dvoodstotnim deležem so bili milijonarji, Palermov delež pa je znašal dobrih dvanajst odstotkov. Pod plaščem doždenosti, v katerem se je skrivala ta zveza, so bili člani še vedno isti gangsterji, ki so v letih prohibicije naganjali ljudem strah v kosti. Niso poznali predskodov, prav kot poperje so opravljali najgrše delo, ki je očrnilo Ameriko v oči vseh sveta. Trgovali so z mamilii, vzdrževali javne hiše, razkošne hotele, ki so oddajali sobe za nekaj ur, in igralnice, v katerih so se zbirali največji sleparji.

NALLINE ŠIRI ZENICE

NOVO SREDSTVO ZA PREIZKUŠNJO UŽIVALCEV MAMIL

● Kalifornijsko mesto Oakland si je priborilo veliko zmago v boju proti prepovedani trgovini z mamili. Spričo tega so znatno nazadovale tudi druge oblike kriminala. V letu dni se je v tem mestu, ki šteje 400.000 prebivalcev, za petino znižalo število večjih prekrškov, vlomov je pol manj, prostytucija pa je nazadovala za 44 odstotkov. »Našli smo prvo za neseljivo orožje v boju proti mamilom in zlu, ki jih spremelja,« je izjavil javni tožilec pokrajine San Francisco.

To orožje je »nalline«. Če raztopimo tega mamila vbrzgaajo pod kožo človeka, ki uživa heroin ali kako drugo mamilo, se pokazuje na očesni zenici določene spremembe, ki so zanesljiv dokaz o narkomaniji. Uživanje mamila je prepovedano v mnogih deželah, vendar mora sodišče imeti zanesljive dokaze, ker se ne more zanesti le na injekcijske igle in na bledico, saj so lahko blede tudi ljudje, ki ne uživajo mamila. Zahteva po absolutnih dokazih je bila doslej obrambni zid, za katerim je cvetela trgovina z narkotiki. V ZDA je okoli 45.000 uživalec mamila, ki živijo v glavnem v velikih mestih. Policija sicer ve zanje, vendar lahko povečini še naprej uživajo mamila prav zaradi določil zakona. Nalline pa je po vsem videzu podrla ta zadnji obrambni zid.

To drogo so proizvedli v ZDA leta 1942, uporabljali pa so jo v bolnišnicah za odstranjevanje škodljivih znakov, ki jih povzro-

či morfirij, in za nevtralizacijo pri ljudeh, ki so po nesreči ali pri poskusnem samomoru vzeli prevelike doze opija.

Potem so začeli to sredstvo uporabljati tudi za zdravljenje in rehabilitacijo narkomanov. Že prvi poskusi na morskih prašičkih so pokazali, da nastanejo na zenicah določene spremembe. Doktor Terry je napravil 121 poskusov in ugotovil: če se zenice zmanjšajo po injekciji treh miligramov nalline, je to zanesljiv dokaz, da človek vsaj štiri dni ni užival mamila. Če ostanejo zenice nespremenjene, je užival narkotik, vendar ne prevelikih doz. Najvažnejše pa je, da se zenice razširijo le pri uživalcih mamila.

S tem so odkrili dolgo iskano metodo za dokaz narkomanije. Poskusi na prostovoljcih so dali izvrstne rezultate, oaklandska policija uporablja nalline, vendar je prisiljena preizkusiti mogoče le na ukaz sodišča.

V devetih mesecih je policija aretirala zaradi prekrškov proti zakonu o mamilih 594 ljudi, med katerimi jih je bilo 172 obsojenih. Prav zaradi te iznajdbe so v Kaliforniji sprejeli novi zakon, po katerem smejo obdržati obsojene narkomane pod nadzorom tri do pet let. Po trimesečnem zaporu narkomana pogojno izpustijo, vendar se mora vsak mesec po enkrat javiti na preizkuševalni postaji. Če se ne javi,

prekriši določila, s tem pa se pogojna kazen spremeni v dejansko.

Lani je državni tožilec uradno potrdil ualline kot sredstvo, ki ga je mogoče uporabljati po vsej državi. Na oaklandsko policijo se zdaj obračajo po napotke že številne dežele, zlasti tiste na Daljnem vzhodu.

Helmut Pace iz Schwatza na Tirolskem goji kobre in prodaja strup medicinskim laboratorijem. Nedavno ga je pičila kobra. Kačji farmar je takoj pohitel v krajevno bolnišnico, kjer so mu vbrzgal protistrup, ki ga je imel s seboj, pa ga je bilo premalo. Pace je kmalu opazil znake paralize, univerzitetni inštitut v Innsbrucku je po radiu poslal poziv po svetu. Na Dunaju se je takoj javil lastnik zasebnega letala, ki je prepeljal injekcijo protistrupa iz dunajskega živalskega vrta v Innsbruck. Gojitelju strupenih kač (manjši posnetek) so rešili življenje. Na večji sliki: Pacejeva pomočnica z bovo v rokah, v stekleni omarici pa je kobra, ki je pičila gojitelja.

Blago za blago

Zlasti pri majhnih naročilih se umetniki sorazmerno težko uveljavijo. To v velja v nekem smislu tudi za norveški mlajši umetniški rod, ki še nima dovolj imena in veljave, da bi po primerni ceni spravil v denar svoje stvaritve. V ta namen so ustanovili v norveškem glavnem mestu posebno organizacijo, ki posreduje zamenežavo slik in kipov za živila, obleko in druge potrošne predmete.

Mladi umetnik, ki potrebuje to ali ono reč, obrzloži predsedniku organizacije svoje potrebe in želje, ta pa pregleda seznam in ugotovi, kaj ponujajo kupci. Lastnik restavracije na primer je pripravljen dati dvanajst kosil za majhno oljnatno podobo Benetk, zdravnik bi nekaj časa zdravil umetnika, zato pa zahteva akvariel iz Osla. Krojač bi sešil obleko v zameno za grafiko ali pa, če bi mu umetnik napravil primerno reklamo za salon, zobni zdravnik bi kiparju popravil zobe in zameno za moderno plastiko itd.

Rešil je tujega otroka

V trdi uri preizkušnje se je oče odločil za edino možno pot: rešil je otroka, ki je bil bliže življenju

V ameriškem mestecu Sinway je bil pogreb petletnega Bennyja Goodenrika. Bela krsta je bila pokrita z rdečimi vrtinami in belimi nageljni. Na stotine ljudi se je zbralo, gasilci so igrali žalno korračico. Prišli so poročevalci velikih listov, hoteli so fotografirati, vendar pa med pogrebci ni bilo človeka, ki so ga iskali. Oče petletnega Bennyja Charles Goodenrike ni zbral dovolj moči, da bi se pri odprtem grobu poslovil od svojega sina. Charlesova žena še ni spregovorila niti besede s svojim možem, ker mu ne more odpuščati, da je pustil njunega edinega otroka umreti, rešil pa je nekega drugega dečka, osemletnega Garryja McLaughana.

žar, na Smithovi žagi. Močan dim. Nevarnost eksplozije! — S tueličimi sirenami se je zapodil gasilski avto po cestah. Goodenrike je ugotovil, da požar ni tako hud, kot je kazalo, saj ni bilo nevarnosti, da bi eksplodiral bencin in sodi z lakom v bližini. Navzlic temu je takoj naročil dvema gasilcema, naj gresta tja z aparati, sam pa je v spremstvu tovarišev vdril v skladišče, od koder se je valil dim. Tam sta bili krožni žagi, ki ju niso več uporabljali.

Na tleh je opazil Goodenrike temen sveženj in otroško roko. Spremljevalec je posvetil, našla sta dvojce nezavestnih otrok. Nesla sta ju ven. Šele zunaj je Goodenrike opazil, da stanovalec nosi v naročju njegovega petletnega sina Bennyja. Deček, ki ga je sam prinesel, pa je bil osemletni Garry.

»Kisikov aparat!« je zaklical gasilski poveljnik. »Telefonirajte po rešilni voz!« Prinesli so kisikov aparat, enega samega so imeli na gasilskem avtu, na tleh pa sta ležala dva dečka. Komu naj pomaga, Bennyju ali Garryju?

Oče Charles Goodenrike se je sklonil k svojemu sinu, mu potipal žilo in prisluhnil srčnemu utripu. Zdelo se mu je, da srce komaj zaznavno bije. Že je hotel nadeti sinku kisikov aparat, tisti trenutek pa se je osemletni Garry premaknil. Charles Goodenrike je vedel, da Garry še živi, za svojega sina pa ni bil prepričan o tem. Spoznal je, da bo Garryja laže priklical v življenje kot Bennyja in to je bilo zanj odločilno. Večjemu dečku je nadel kisikov aparat, drugi gasilec pa se je trudil z Bennyjem.

Pripeljal je rešilni voz, zdravnik je pogledal najprej Garryja, ki je začel normalno dihati, nato pa se je sklonil nad Bennyja, ki mu je hotel oče Charles nadeti kisikov aparat. Zdravnik je pregledal otroka in mu posvetil v oči. »Prepozno,« je rekel, »mali se je zadušil.«

»Smatral sem za svojo dolžnost, da rešim otroka, pri katerem se mi je zdela rešitev verjetnejša. To pa je bil Garry, ne moj sin Benny,« je že sto in stokrat ponovil oče Charles Goodenrike. Predstojniki so mu dali prav, žena pa ne more dpmeti, kako da ni vsaj skušal rešiti njunega edinega sinka...

Londonska civilna zaščita je dobila posebno lestev, ki jo je po potrebi mogoče uporabiti tudi kot nosila za ranjence. Lestev je nekoliko ožja, kot so normalne, zato je s temi nosili mogoče priti tudi skozi zelo ozke odprtine, na primer skozi razpoke med ruševinami. Ranjenca varuje prahu posebna vreča iz močne svile, več nosil pa se da sestaviti v uporabno lestev.

tipal žilo in prisluhnil srčnemu utripu. Zdelo se mu je, da srce komaj zaznavno bije. Že je hotel nadeti sinku kisikov aparat, tisti trenutek pa se je osemletni Garry premaknil. Charles Goodenrike je vedel, da Garry še živi, za svojega sina pa ni bil prepričan o tem. Spoznal je, da bo Garryja laže priklical v življenje kot Bennyja in to je bilo zanj odločilno. Večjemu dečku je nadel kisikov aparat, drugi gasilec pa se je trudil z Bennyjem.

Pripeljal je rešilni voz, zdravnik je pogledal najprej Garryja, ki je začel normalno dihati, nato pa se je sklonil nad Bennyja, ki mu je hotel oče Charles nadeti kisikov aparat. Zdravnik je pregledal otroka in mu posvetil v oči. »Prepozno,« je rekel, »mali se je zadušil.«

»Smatral sem za svojo dolžnost, da rešim otroka, pri katerem se mi je zdela rešitev verjetnejša. To pa je bil Garry, ne moj sin Benny,« je že sto in stokrat ponovil oče Charles Goodenrike. Predstojniki so mu dali prav, žena pa ne more dpmeti, kako da ni vsaj skušal rešiti njunega edinega sinka...

ZARADI DOBROTE V NORIŠNICI

Ameriški mornariški kapitan Joe Kenneworthy, ki mu je zdaj 66 let, je storil nekaj tako nenavadnih dobrih del, da so ga poslali v zavod za duševne bolnike, kjer so ga vzeli v roke psihiatri.

Po San Franciscu se je kapitan vozil s taksijem. Na koncu poti je povprašal šoferja, česa si najbolj želi. Bruno del Carlo, šofer italijanskega roda, je rekel, da bi najraje imel svoj avto. Kapitan mu je napisal dva čeka, enega za pet tisoč dolarjev, s katerim naj bi si kupil avto, drugega za 50 dolarjev pa za vožnjo.

Šofer je od začudenja majal z glavjo, vendar se je odpravil v banko, da bi preveril čeke. Presenečen je bil, ko so mu povedali, da so čeki pravi in da lahko dobi denar. Mož pa ni mogel verjeti, zato je stopil na policijo, kjer je vse povedal. Tam so takoj telefonirali kapitanovemu bratu, kapitan pa je medtem napisal nekemu drugemu neznanecu ček za letalski vozni listek na Havaje.

Brat je mislil, da se je kapitanu zmešalo, zato ga je takoj poslal v bolnico za duševne bolne na opazovanje, ki je trajalo

Nasproten tok
Britanski in ameriški strokovnjaki, ki so zadnje čase na dveh ladjah proučevali vzhodni rob toplega zalivskega toka na Atlantskem oceanu, so ugotovili, da teče v globini 2700 m še drug tok v nasprotno smer.

Dirka ščurkov

Vsako ve, da kuhinjski ščurki bežijo pred svetlobo v temne luknje. Domiselni Francoz se je odločil, da bo na ta račun zaslužil. Na francoski rivieri je zgradil posebno »dirkališče« za ščurke. Podolgovati zaboj je razdeljen z deščicami na deset dirkalnih stez. Na obeh koncih tega dirkališča je Francoz napravil stajice, in sicer za vsako živalco po eno.

Brž ko lastnik dirkališča ščurkov zbere med radovednimi gledalci deset takih, ki bi stavili po sto frankov, se dirka začne. Na hlevcih se odpro vrata, električne žarnice — v vsaki stajici je po ena — se prižgo, deset ščurkov beži iz svetlega hlevca proti temni stajici na drugem koncu dirkalne steze. Tisti ščurek, ki prvi pride v temno stajo, prinese 500 frankov premije, drugi pa tekmuje za nagrado 200 frankov. Preostalih 300 frankov, ki jih dajo udeleženci stave, spravi lastnik dirkališča. Ko so ščurki v »temnih hlevcih, se vrata zapro, čez čas se tekma začne znova.

Ščurek ne mara svetlobe, v temi pa dobro vidi. Takih primerov slepote je tudi med ljudmi precej. Nekateri ljudje podnevi ne vidijo skoraj ničesar in lahko hodijo le ob podpori drugih, brž ko nastopi mrak, pa postanejo njihove oči normalne, torej tjo ljudje v temi bolje vidijo kot vsi drugi. Temu pojavu pravimo dnevna slepota ali niktalopija, pojava sam pa je mnogo redkejši kot tako imenovana nočna (kurja) slepota ali hemeralopija. Zaradi te očesne bolezni ljudje slabo vidijo v mraku ali temi.

Sodobno zdravstvo še ne pozna vzrokov niktalopije, zato je tudi še ni mogoče uspešno zdraviti, kurja slepota pa je posledica pomanjkanja vitamina A, zato dajejo takim ljudem vitamin v tabletah ali z injekcijami. Vitamin A pomaga skoraj v vseh primerih, toda ne za stalno, zato bolezni pustijo le za toliko časa, dokler je v telesu dovolj tega vitamina.

280.000 nasilnih smrti
Na tiskovni konferenci je izjavil general Rafael Navas Pardo, član vladne vojske junte, da je v minulih osmih letih umrlo v Kolumbiji nasilne smrti 280.000 ljudi, 600.000 pa jih je bilo izseljenih iz različnih vzrokov.

Drobne ZANIMIVOSTI

AMERIŠKI FILMI NA SVETOVNI RAZSTAVI
Generalni komisar letošnje svetovne razstave v Bruxellesu Howard Cullman je pred kratkim sporočil, da bodo v 16 tednih, kolikor bo trajala razstava, pokazali največje ameriške filme, posnete od začetkov ameriške kinematografije pa do zadnjih dni.

NOVO STEKLO
Francoska steklarna v Sañt-Gobainu, ki je znana še iz časov »sončnega kralja«, je izdelala novo steklo, v katero je mogoče zabijati žebelje kot v les. Steklo bodo uporabili pri graditvi francoskega paviljona na svetovni razstavi v Bruxellesu.

POHIŠTVO PO IZBIRI
Ob vzhodju Akropole v Grčiji gradijo moderen hotel, v katerem si bodo gostje lahko izbrali primeren slog pohištva in tako sami odločili, v kateri sobi bodo stanovali. Hotel bo opremljen s pohištvom od antičnih do najmodernejših časov.

DVOJE OTROK V ZIMSKEM SPANJU
V Angliji ima dva otroka, ki kdaj pa kdaj zapadeta v pravo zimsko spanje. V tem nenavadnem stanju je bila 15-letna deklica šestkrat v obdobju treh let. Temperatura se ji je znižala na 31 stopinj, srčni utrip je utihnil. S toplimi blazinami so jo zbudili iz zimskega spanja. Nekaj podobnega so ugotovili tudi pri dvehletnem dečku, s katerim si ni deklica pravih v sorodu. Oba otroka sta nenavadno debela.

»Kdor bi rad na zemljevidu izmeril vse točke, do katerih je enako daleč, pa naj si pomaga takole,« je zapisal k temu posnetku neki francoski zemljepisec. Torej: zemljevid, buelca, glavnik in svinčnik...

TRIDIMENZIONALNI ZVOK

Ceprav britanski radio še ne namerava uporabljati novega odkritja pri svojih rednih oddajah, je začel pred nekaj dnevi s poskusnimi oddajami tako imenovanega tridimenzionalnega stereofonskega zvoka.

DELAVCI V EVROPSKIH OBLEKAH
Za zmanjšanje številnih nesreč pri delu je izdala egiptovska vlada ukaz, da smejo delavci v bodoče nositi na delovnih mestih samo obleke evropskega kroja. Ta ukaz se nanaša na delavce v javnih službah in v privatnih podjetjih.

MANDOLINA IN PESMI
Na Capriju so zaprli 32-letnega Maria Lemelija, ki je ob spremljavi mandoline pet let prepeljal zaljubljenе pesmi. Nedavno je 16 tujih turistk dokazalo, da je Mario oče njihovih otrok.

POMOČNIKA POTREBUJE
Med drobnimi oglaševalci španskega dnevnika je bila tudi naslednja notica: »Iščem pogumnega moškega, ki bo podprl hišnega gospodarja. Nujne ponudbe na naslov: Señor Francesco S.«

DVE VELIKI NOGI
Doselej še ni bilo tekmovanja za to, kdo ima največje stopalo. Vsaj v Italiji bi bil prvak neki kmet iz Villanove de Bellis, ki nosi čevlje številka 53.

IZ ZDRAVSTVENIH RAZLOGOV
Američani pišejo iz strahu pred srčnimi boleznimi in živčno prenapetostjo čedalje slabšo kavo. Medtem ko so napravili leta 1949 iz funta kave (450 gramov) povprečno 49 skodelic, jih pripravijo zdaj iz enake količine 64.

NOV KRATER NA ETNI
V prvi polovici januarja se je odprlo na severovzhodnem pobočju Etne na Siciliji v višini 3000 m novo ognjeniško žrelo, iz katerega teče lava, kamenje pa leti do 200 m visoko.

STARE RIBE V LETALU
Iz kanadskega Montreala so z letalom pripeljali v Pariz žive vzorce prazgodovinskih rib, ki so jih pokazali na francosko-kanadski razstavi umetnosti, kulture in zgodovine.

DOLGA POT STEKLENICE
Dobro zamašeno steklenico, ki jo je ruska oceanografska odprava vrnila v morje 10. avgusta 1915 pri otoku Sahalinu, so našli pred dnevi na obalah Kamčatke.

Predstojnik poklicnih gasilcev Goodenrike je imel službo. Ob šestih se je oglasil telefon: »Po-

Dvoje ameriških reaktivnih letal se je razbilo na skalnem pobočju komaj 800 m visokega hriba Bessler. Oba pilota sta bila mrtva, aparata razbita, nesreča pa je zahtevala tudi troje civilnih žrtev. V bližini je stal logar zraven dveh drvarjev. Na sliki: nemški stražniki so morali podpirati na poti domov brata enega izmed ubitih drvarjev. Fant je bil ves strit, tako ga je prevzela nesreča.

48 kg težka knjiga

V začetku našega stoletja je izšla v evropskem merilu najtežja knjiga »Zgodovina Itake«. Tehna 48 kg, hranijo jo v atenski državni knjižnici in velja za veliko dragocenost.

Po osmih letih je spregovoril

Dr. Muftić, zdravnik iz Neversinja, ki je ozdravil žensko, da je spregovorila po osemnajstih letih, je zdaj pomagal do govornice tudi dečku, ki je po osmih letih iztecljal prve besede. Zdravniku je uspela sorazmerno zapletena operacija s preprostimi sredstvi.

ZA DOBROTO

KDO BI UGANIL
Nedeljski lovec je na poti domov srečal prijatelja in ga zašalo vprašal:
»Ugani, kaj imam v torbi?«
»Platenko vina!« — »Nisi zadela.« — »Zavoj knjig!« — »Spet nisi zadela.« — »Pisalni stroj!« — »Kje neki!«
»Pd kaj zlodja imaš?« se je prijatelj že rahlo razjezil.
»Zajca!« je ponosno povedal lovec.
»Glej no, kaj takega bi mi nikoli ne prišlo na misel,« je odgovoril prijatelj.

Pozabljeni profesor na Marsu: »Kaj sem že hotel?«